

A tartalomról:

GONDOLATOK A MAGYAR GAZDASÁGI REFORMRÓL: „A radikális importkorlátozás, a restrikciós politika következtében hazánkban kialakult a

gazdasági élet dezorganizálódásának veszélye. Gyors és határozatos gazdasági reform nélkül az ország egy olyan negatív spirálba kerülhet, amely a termelés és a belső felhasználás fokozódó csökkenésével jár.” Cikk a 4. oldalon..

SZERVEZET IDEI MÉRLEGE: „Az új szociális és tanulmányi támogatási rendszerbe elveink nagy részét nehezen ugyan, de beleverkedtük, azonban a konkrét ösztöndíjrendszer kidolgozása és bevezetése (főként a minisztérium szintjén) sorozatos tévedé-

sekkel, baklövésekkel sőt politikai hibákkal valósult ill. valósul meg. Ez az összes felsőoktatási intézményben nagyon rossz szájízt eredményez a hallgatókban, és más területeken elért sikereiket is részben elhomályosítja.” Cikk az 1. oldalon.

POLVAX VAGY NEM POLVAX: „Igazán csak apró szépséghiba volt, hogy a csütörtök esti beszélgetéseket (Sárközi Tamással és Keleti Miklóssal) POLVAX néven hirdették a plakátokon.” Cikk a 2. oldalon.

MIÉRT JÖTTÉL IDE?: „En még nem találkoztam olyan élő emberrel, aki találkozt volna olyan élő emberrel, aki el tudta volna legalább nagyjából — pontosan — mondani, hogy mit is csinál egy okleveles közgazdász.” Cikk a 3. oldalon.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIV. ÉVFOLYAM 14. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1982. SZEPTEMBER 30.

Szüret októberben

Mint köztudott, idén az egész egyetem október első hetében megy szüretelni.

AZ ELSŐSÖK 3-án délben utaznak el, és 9-én este érkeznek haza. Nyolc csoport, 180 hallgató a Bajai Mezőgazdasági Kombinátban, a többiek (320 hallgató) a Kunbajai ÁG-ban fog dolgozni. Alma-szőlő szüret a munkájuk, a szállás egy diáktáborban, meglehetősen nagy szobákban lesz. A táborok vezetői Vajda Lajos, a pg-tanszék, és Tarlós Béla, az MSZI oktatója.

AZ ÁLTALÁNOS KAR október 4-9. között a Helvéciai ÁG-ban szőlőt szüretel. A szerződést 300 diák részvételére kötötték. A szállás kétszintes kőépületben, nyolcágas szobákban lesz. A tábor vezetője Sulyok Papp Márta, a pénzügyi tanszék oktatója. A Népgazdaságtervezési Intézet és a pénzügyi tanszék további hét oktatója vesz részt a táborban.

AZ IPARI KAR a Bodrogközi ÁG-ban almasedésen vesz részt. A szállás Sátoralja-újfaluban, faházakban lesz. A szerződést 400 főre kötötték, vonatjegyet 375 hallgatónak vettek. Indulás 2-án 13 óra 10-kor, érkezés 9-én délelőtt. A táborvezető Forgács Csaba, az agrár tanszékéről, kivülről 14 tanár vesz részt mezőgazda-

sági munkán az ipari karhoz tartozó tanszékekről.

A KERESKEDELMI KAR a Mezőfalvi Mezőgazdasági Kombinátal kötött 400 hallgatóra szerződést. A munka október 3-tól 9-ig hibridkukoricatörés. Lapzártakor még nem született végleges döntés a táborvezető személyéről, valószínűleg Janszó János, az orosz tanszék és Sálgy István, a külker. tanszék oktatója lesz a két tábor vezetője. A kar hallgatóit két táborhelyen szállásolják el, munkásszállás-jellegű épületekben. A kereseti lehetőségéről: 1 mázsa száron fosztott, zsákba szedett kukoricáért 128 forintot fizetnek (ez kb. 2,5-3 zsáknak felel meg). Az eddigi tapasztalatok szerint a diákok naponta másfél mázsa körüli teljesítményt értek el.

Az egyetemen eddig nem sokan kértek felmentésüket a mezőgazdasági munka alól, azok akik nyári címerező táborban vettek részt, automatikusan felmentést kaptak. Az igazolatlan távolmaradás kedvezmény megvonásával jár, ez azt jelenti, hogy a félrelépőknek az egyetem nem támogatja a nyugati útlevelekért, rendkívüli vizsgaengedélyt, rendkívüli szoc. segélyt és munkavállalási engedélyt sem kaphatnak.

Gratulálunk

Dr. Marton Imrét, a filozófia tanszék professzorát hatvanadik születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarorszáért Erdem-

éremmel tüntették ki. Tisztelettel gratulálunk e magas elismeréshez, jó egészséget és további eredményekben gazdag alkotómunkát kívánunk.

Pugwash-konferencia Lengyelországban

Részlet egy „Ütjelentés”-ből: „A 32. Pugwash-konferenciára 1982. augusztus 26. és 31. között Varsóban került sor... A konferencián mintegy 170 tudós vett részt a világ különböző országaiból. Magyarországot háromfős delegáció (Kende István, Palánkai Tibor és Tóth Barna) képviselte.”

— Tulajdonképpen mi is ez a „Pugwash-konferencia”? — kérdeztük dr. Palánkai Tibort, egyetemünk tudományos rektorhelyettesét.

— Ha röviden akarnék válaszolni: a világ tudósainak a békefóruma. Pugwash amúgy egy kanadai kisváros neve — itt találkozott először 1957-ben huszoneköt olyan természettu-

dós, akik valamilyen módon a nukleáris kutatással foglalkoztak. Valamennyi atomhatalom képviselte magát (így Kína és Franciaország is), köztük olyan neves kutatókkal, mint az „amerikai-magyar” Szilárd Leó vagy a szovjet Kuzin. Ez az első tanácskozás még a nukleáris háború veszélyével foglalkozott. Az elmúlt huszonöt év során aztán a természettudósok mellett társadalomtudósok (így közgazdászok is) bekapcsolódtak a konferencia munkájába, amely évek óta globális problémaként kezelve a biztonság kérdését) sokkal szélesebb körű vizsgálatot folytat, mégpedig abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a szegénység, az éhezés, a katasztrofális gazdasági elmaradottság ugyanúgy egy-egy „potenciális bomba” az emberiség számára, mint a nukleáris

fejverkezés. Ez magyarázza azt is, hogy a vitákban dominált a fejlődő országok problémaköre, jóllehet a konferencián csak tizennégyen képviselték a világnak ezt a térségét. Egyébként a konferencia végig tükrözta a mai világ megosztottságát és azokat a vitákat (és bizalmatlanságot), amely ma a különböző fórumokon zajló párbeszédre jellemző („kinek az adatai igazabbak?”... „ki van valójában hadászatiilag fölényben?” stb...).

Nyilván hatással volt a helyszín is: azzal, hogy Lengyelországban került sor a konferenciára, talán jobban politizálódott a vita, mint korábban, bár szerencsére ebbe az utóbbi a többség nem ment bele — a résztvevők nagy része a Pugwash hagyományos semlegesével viszonyult a vendéglátó ország politikai rendszeré és hivatalos ideológiájára iránt.

— Az említett megosztottság légkörében mennyire sikerült közös nevezőre jutni? Nem rekedt-e meg a tanácskozás egymás felelősségére vonásának szintjén?

— Az itt összegyűlt emberek messze nagyobb és érettebb a VESZÉLYTUDATA (akár háborús kérdésekről, akár társadalmi feszültségről, konfliktusokról van szó). Egy nukleáris fizikus jobban tudja, hogy ténylegesen mit jelentenek a nukleáris fegyverek, mint egy politikus. Teljes volt például az egyetértés abban, hogy a korlátozott atomháború ötlete olyan örültség, amit kategorikusan el kell vetni. Így persze a béke akarása is sokkal tudatosabban él bennük. Ebből a szempontból egységes volt a kép.

A vita akkor kezdődött, amikor kölcsönösen azt firtatták: az egyes kormányok mennyire képesek (és mennyire akarnak) agít-prop. titkára, valamint Gécy Beatrix II. éves külgazdasági szakos hallgató.

Új képviselőink

A KISZ-bizottság IX. 16-1 ülésén új képviselőket delegált a Budapesti Universitas KISZ-bizottságba. Az új tagok: B. Kiss Tamás, a KISZ-bizottság agit-prop. titkára, valamint Gécy Beatrix II. éves külgazdasági szakos hallgató.

Az eddigiekben B. Kiss Tamást a KISZ-bizottság tagjaként, a Perispók felelős szerkesztőjeként, a Közgazdász munkatársaként és a Közgazdász Klub aktivistájaként ismerhetjük meg; Gécy Beatrix pedig

ria alakult ki a tömegek bevonását illetően Kelet és Nyugat között, és emiatt szerintük „a nyugati kormányok kezét a közvélemény jobban megkötö, mint a keletiekét”. Hosszú vitákat folytattunk erről, és annyit talán sikerült elérni, hogy azt azért elfogadják: a néptömegek nálunk is ugyanúgy békét akarnak, mint Nyugaton, és ezt az itteni (szerintük csupán „hivatalos”) békefogalmak végül is tükrözik, a politikai vezetés pedig nagyon is érzékenyen reagál ezekre.

— Összegezve a viták tanulságát: mi tűnik ma az emberiség jövője szempontjából a leginkább fenyegető veszélynek?

— Több fenyegető tényező is együttesen jelen van, amelyek között nagyon nehéz súlyozni. A nukleáris arzenál bővülése éppen úgy veszélyt jelent, mint a környezetszennyezés; az energia- (vagy élelmiszer-) kérdés fegyverként kezelése éppen úgy, mint az enyhülés megtorpanása... Jellemző, hogy a konferencia hét munkabizottságban végezte munkáját, és ezek egyike (amelyben magam is részt vettem) „A források és biztonság” nevet kapta, és elsősorban az élelem- és energiakerés volt napirenden. Ezt a témakört az emberiség jövője és a béke szempontjából a többivel egyenrangú (bizonyos szempontból tán még súlyosabb) kérdésként kezeltük.

— Nem véletlenül kezdtük azzal a beszélgetést, hogy „mi is az a Pugwash?”... Azt hiszem, ha ma az utca emberét megkérdeznénk, tizből kilenc nem tudna válaszolni. Ilyen körülmények között hogyan kíván a szervezet ténylegesen hatni a világpolitika alakulására? Vagy csak a kormányok felé próbál figyelmeztető befolyással lenni?

— A Pugwash komoly erőhatást gyakorolni erre a békefogalomra. (A nyugatiak szerint például a békedemonstrációk terén egyfajta asszimmet-

(Folytatás a 3. oldalon)

Emlékműavatás

A Magyar Ifjúság Szabadságfrontja harcosainak és hősi halottainak állított emlékművet a hat budapesti egyetem — az Állatorvostudományi Egyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Kertészeti Egyetem, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, és a Semmelweis Orvostudományi Egyetem — által létrehozott: antifasisztai ifjúsági emlékmű szervező bizottsága szeptember 29-én, a XI. kerü-

let, Kosztolányi Dezső téri parkban.

Az emlékmű alkotója Illés Gyula szobrászművész. Az ünnepségen részt vettek egyetemünk oktatói és hallgatói, ahol a bajtársak nevében megemlékezést tartott Zimányi Tibor, a Magyar Ifjúsági Szabadságfront volt vezetője. Emlékműavató ünnepi beszédet mondott Köpeczi Béla művelődési miniszter.

(Következő számunkban részletes tájékoztatást adunk az ünnepségről).

Évkönyv az egyetemről

Régen várt kiadvány lát napvilágot talán már megjelenésünk idején. Évkönyv készült egyetemünk életének 1980-81-82-es tanévről. Mint a szerkesztők elmondták, bármennyire is meglepő, az említett időszakban több mint hatvanféle tevékenységi centrum, munkabizottság, stb. működött az egyetemen, összesítésében több száz részvevővel. Ezeket ismerteti majd

a kiadvány, néhány szóval bemutatva az itt folyó munkát, érdekesebb eredményeket, és persze az itt dolgozók nevét. Egy kicsit az elmúlt két év tükré lesz ez az évkönyv, amely — gazdagságával — bizonyára még sokakat meglep majd — no lám, mennyi minden történt ezen az egyetemen... A kiadványból előreláthatólag kétezer példány készül.

Az egyetemi KISZ-szervezet ideji mérlege

KISZ-vezetésünknek az utóbbi egy-másfél évben az volt a célja, hogy az egyetemeken és az egyetemisták környezetében felgyülemlett problémákat és feszültségeket számbavegye, egyidejűleg pedig valamennyi területen elinduljunk a megoldás útján, ezzel egyszerűsített megújítsuk az egyetemi KISZ-szervezet teljes tevékenységét. Ez a program teljes összhangban áll a KISZ-kongresszus, a KISZ KB-határozat az utóbbi 3 egyetemi küldöttgyűlésünk szellemével és szövegével.

Úgy véljük, hogy bár sok területen lényeges előrehaladást sikerült kiküzdni, a KISZ egyetemi szervezetének megújulása még az elején tart. Nem mentsekként tesszük hozzá, hogy céljaink egy részének megvalósítása többé-kevésbé éles konfliktusban történik vagy történhetne bizonyos társadalmi tendenciákkal, gazdasági kényszerűségekkel vagy

éppen felsőoktatásunk elavult intézményrendszerének sajátosságai.

A társadalmi környezet és az oktatási rendszer munkánkat gátló jelenségeit számos dokumentum elemzte már, így

A KISZ politikai szerepének erősítése

Javult az egyetemi tevékenységcentrumok kapcsolata egymással és a KISZ-vezetéssel, ez a hallgatói erők összefogása és a megfelelő politikai befolyás szempontjából is előnyös. Létrehoztuk a KISZ koordinációs fórumát, amelynek tagjai a különböző KISZ-es és nem KISZ-es hallgatói tevékenységcentrumok vezetői, kb. 45-en, és célja a különböző hallgatói csoportok összefogása, tevékenységük koordinálása és az országos egyetemi problémák mindenoldalú megvitatása, javaslatok kidolgozása, döntések előkészítése.

az MSZMP PB 1981-es felsőoktatási határozata, a KISZ KB 1982 áprilisi határozata és saját küldöttgyűlési határozataink is, ezért mi most sopánkodás helyett csak saját munkánkról számolunk be.

Az alapvető problémák orvoslására nyilvános KISZ-es munkabizottságok működnek, melyekben bármely hallgató részt vehet. Tevékenységüket és eredményeiket figyelemmel kísérjük. Fokozott figyelmet fordítottunk a különböző egyetemi fórumok előkészítésére, és ezeken a hallgatói érdekeket ismételtelen összefoglaltuk, képviseltük. Erősítettük tevékenységünk nyilvánosságát, például a Közgazdász és a Perispókokon keresztül.

Égész éves, igen széles körű, heves vita után nagyon nehéz kompromisszumokkal kidol-

goztuk az új hallgatói érdekeképviseleti rendszert, melynek bevezetése az ősz feladata.

Szorosabb lett kapcsolatunk — a szükségszerű viták szaporodása ellenére is — az állami- és pártvezetéssel.

Növekedett a KISZ-aktivisták létszáma, ezzel egyidőben azonban alapvető, súlyos fogyatékokosságok bénítják meg munkánkat továbbra is. Gyakorlatilag nem működnek az alapszervezetek és egyes szakvezetőségek, nem működnek a politikai képzés különböző formái alig létező a régi hallgatói képviseleti rendszer, és csak lassan csökken a kiábrándultság, a bizalmatlanság a KISZ-szel, sőt általában a közönségi magatartással szemben. A hallgatók magatartásában, mentalitásában, részben feltárt okokból adódóan, számos nega-

(Folytatás a 4. oldalon)

Ezt a nyarat is megúsztuk...



POLVAX vagy NEM POLVAX

Az első két hétre a KISZ-bizottság igyekezett tartalmas programokat szervezni — főleg az elsők megnyerésére. Igazán csak apró szépséghi-ba volt, hogy a csütörtök esti beszélgetéseket (Sárközy Tamással és Keleti Miklóssal) POLVAX néven hirdették a plakátokon. A gólyák, és sajnos már a másodikok is csak hallomásból tudhatnak a Közgáz 76-tól öt éven keresztül heteként-kéthetenként jelentkező, népszerű, sok helyen ismert politikai klubjáról. Hogy miért szűnt meg, jelenleg miért nincs, az talán bővebb kifejtést érdemelne. Az hiszem, nem véletlen, hogy tavaly ősz elején a Közgáz

dász megígérte: erre a következő számban visszatér. Talán az sem véletlen, hogy azóta is egyfolytában visszatér... A Közművelődési Titkárság — legjobb tudomásom szerint — az idén sem tervezi a POLVAX újraindítását, bár politikai jellegű beszélgetések azért lesznek, általában havonta (pl. október 21-én, a tájékoztatás-politikáról). Maradjunk annyiban, hogy a két csütörtök esti beszélgetés — bár jól sikerült — nem volt POLVAX, s nemcsak azért, mert a plakátokon hiányzott a POLVAX szó mellett a kis karikában levő R-betű.

Ir-ma

A Rádayban nyitás október 15-én!

Mint tudjátok az elmúlt évben egyetemünk Földes Ferenc kollégiumában — Ráday u. 43-45. — megkezdte működését a Közgáz Ráday-klub. Idén a mezőgazdasági munka után október 15-én folytatódik a programsorozat — most már a KISZ-biz. erkölcsi és anyagi támogatása mellett. Az eltelt időszak klub rendező, szervező gárdájának egy ún. tanuló-periódusa volt. Tanulni kellett a műsorszervezést, a rendezvények problémamentes lebonyolítását, no és persze a pénzügyi dolgokban sem voltunk még a legjobb formában. Tavasszal járt nálunk Alfonsó, Nagy-Bandó András, Zorán, a Bojtorján együttes stb. Reméljük, hogy ezek a programok megnyerték tetszeteiket. Szeretnénk néhány szót szólni arról, hogy ez évben mi várható! Az új szezonra jelentős változtatásokra fog sor kerülni.

Többek közt bevezetjük a tagságot. Erre azért kerül sor, mert a múlt év végén — valószínűleg a jó programoknak tudható be — helyszükével küszködünk. A tagsági árusításának kezdete valószínűleg október 11. Szerettük volna előbb elkezdni, de objektív okok miatt, mint például a szűk nyomdai kapacitás — csak ekkor lehetséges. A tagsági árusításról plakátok fognak tájékoztatni mindenkit.

Örömteli változás, hogy nem csak pénteken lesz klub! Hétfőn, kedden és csütörtökön is jöhetnek ezentúl a Rádayba. Ezek a napokon a belépés tagságival díjtalan. Vendégeink előadóművészek, sportolók, egyetemi vezetők lesznek. Kedden az egyetem színjátszó csoportja fog nálunk szerepelni. Csütörtökön a POLVAX-hoz hasonló sorozatot indítunk, amelyen a meghívottak között hazánk gazdasági, politikai, kulturális vezetőit látjuk vendégül.

A pénteki műsorok programjából pedig egy kis ízelítő: 100 Folk Celsus, Verklí, Karsai Pantomim Rt, Markos-Nádas humorfesztivál győztes páros, Sinkó Péter, Farkasházy Tivadar, V. Moto-Rock stb. Befejezésül annyit, hogy mindenkit szeretettel várunk, hiszen a jó hangulatról nektek kell gondoskodni, mi ehhez csak az alapot adhatjuk meg programjainkkal.

Kormos Sándor, Horváth László, a klub vezetői



Gondolatok a magyar gazdasági reformról

A Rajk László Szakkollégium nyári egyetemének előadássorozatáról

Első ízben szervezett nyári egyetemet a Szakkollégium, melyet szeptember 6-10-e között bonyolítottunk le. Két előadás-sorozatot hallhattunk: az egyiket a „Gazdasági reform lehetősége és szükségessége ma Magyarországon” címmel, a másik sorozat korunk két nagy gondolkodójával — K. R. Popperrel, illetve Fr. A. Hayekkel — ismertett meg bennünket.

A következőkben rövid összefoglalást igyekszünk adni a reformelképzelésekről. (Hamarosan elkészült mindkét sorozat hosszabb lélegzetű, írásos anyaga, amely részletesen ismerteti az elhangzottakat.)

A gazdasági reform témakörében a nyitólőadást Antal Lászlótól hallottuk. Első lépésben változó gazdaságunk működését 1968-tól napjainkig. Véleménye szerint a magyar gazdaságot lényegében kifinomult terelbontásos rendszer

jellemzi, amely tele van súlyos ellentmondásokkal. Hogy csak a legfontosabbakat említsük: importorientáltság, korlátozott innovációképesség, hosszú átfutási idejű, rosszul megvalósított beruházások, a struktúra-átalakítás nehézsége, az egészséges ösztönzést gátló bérrendszer, a nem kielégítő módon és mértékben orientáló árrendszer, nagymértékű, szüntelen jövedelem-átcsoportosítás a vállalatok között stb. A nehézségeket tetézi a KGST-ben érvényesülő merev, természetes kontingenseken alapuló, kétoldalú, lényegében kliringelszámolású kapcsolatrendszer.

A radikális importkorlátozás, a restriktív politika következtében hazánkban kialakult a gazdasági élet dezorganizálódásának veszélye. Gyors és hatáskor gazdasági reform nélkül az ország egy olyan negatív spirálba kerülhet, amely a terme-

lés és a belső felhasználás fokozódó csökkenésével jár. (Ilyen eseményeknek vagyunk tanúi ma Lengyelországban.)

Antal László szerint ahhoz, hogy elkerüljük a további, egyre súlyosabb problémákat, egy sor átmeneti intézkedésre van szükség. A legfontosabbak: a bérszabályozás megváltoztatása, a tőkeáramlás jelenlegi körülmények között bevezethető ésszerűbb intézményrendszere, a kisvállalkozás erőteljes fel-futtatása, infrastrukturális beruházások. A reform legfontosabb kiinduló feladata lenne az irányítási és a tulajdonosi funkciók szétválasztása, amely a szocializmus építésének jelenlegi szintjén elkerülhetetlen. Önálló tulajdonosi szervezeteket kell létrehozni három alapvető formában: holding (nagyvállalati szféra), öngazgatás (középvállalatok), a társadalmi tulajdonú bérleti vállalkozó. Ezek a formák természetesen kombinálódhatnak egymással.

Sárközy Tamás egy szervezeti reformelképzelést vázolt. Szerinte csak egy megváltozott szervezeti rendszer hozható szinkronba a vállalkozással, a piaccal, a versenyrendszerrel. A reform megvalósulásának fontos feltétele, hogy „olyan szervezeti és jogi garanciákat” építsünk be a rendszerbe, „amelyek alkalmasak lehetnek a visszarendeződési folyamatok megállítására”.

Megvalósítandó feladatként jelölte meg többek között, hogy ésszerűsödjen a munkamegosztás az állam és a párt szervei között, pluralizálódjék az állami tulajdon, bővüljenek a vállalati szervezeti formák, a stratégiai kérdésekben kollektív operatív szerv döntsön, míg az operatív irányításban az egyéni döntést kell fokozni stb. A szervezeti reform két részből állna: részben a tulajdonosi szervezetek, részben a gazdaságirányítás reformjából.

Liska Tibor — mint ezt már tudhatjuk — az egész gazdasági rendszer megváltoztatását tűzte ki célul. Számára a reform csak a további lényeges változások alapját teremtheti meg. (Konkreciójának ismertetésétől elhelyült eltekintünk, hisz az számos helyen hozzáférhető.)

Vendégünk volt Szabó Kálmán is, aki elemezvén a magyar gazdaság jelenlegi állapotát, arra a következtetésre jutott, hogy a termelőerők struktúrája ellentmondásba került a termelési viszonyok mozgásformájával. Következésképpen mélyreható reformra van szükség.

Ova intett attól, hogy még egyszer elkövezzük 1968 hibáját, a reform nem következze véghezvitelét. Az akkori reform még egy fontos tanulsággal szolgált: bebizonyította, hogy az intézményi rendszer változatlanul hagyása óhatatlanul visszatereli a gazdaságot a hagyományos, centralizált irányítási rendszerbe.

Szabó Kálmán szerint meg kell teremteni a gazdasági élet pluralizmusát, a lényegesen nagyobb gazdasági nyilvánosságát. Mit ért ezen? Az ország sorsát közvetlenül érintő, nagyobb horderejű beruházások, egyéb gazdasági döntések esetén a vezetők tárják fel elképzeléseiket a nyilvánosság előtt, ismertessék és vitassák meg a felmerült alternatívákat, azt, hogy milyen eredményeket várnak döntésüktől, egyeztetik az osszág meg felelősségüket a társadalommal. A termelőegységek szintjén pedig a valóságos üzemi demokrácia megteremtése az egyik legfontosabb feladat.

A legnagyobb várakozás talán Szikszay Béla (MSZMP KB) előadását előzte meg, azaz a nem titkolt hátsó gondolattal, hogy valamit megtudhassunk a politikai vezetés szándékáról.

Az előadás első részében a 68-as reformtól napjainkig terjedő időszak gazdaságpolitikájáról, majd a reform helyzetéről hallottunk. Szikszay Béla szerint '68 fő tanulsága, hogy a reform nem bontakozhat ki konfliktusok vállalása nélkül.

Megtudtuk, hogy a kibontakozó reformmunkálatok elvégzésére két szerv alakult: a Gazdasági Mechanizmus Előkészítő Bizottság és az MSZMP KB mellett egy koordinációs bizottság. A megvalósítandó feladatok két csoportot képezhetnek: az önálló vállalkozói magartáson alapuló vállalat és a központi irányítás jobb hatástok kérdése köré.

A reform végrehajtása során nehézséget okozhat a társadalmi megértés és a politikai türelmeskedés esetleges hiánya.

Az első ízben megrendezett nyári egyetem, úgy érezzük, elérte célját: betekinthettünk a kibontakozó reform boszorkánykonyhájába. Reméljük, hogy a következő előadás-sorozat idején a gazdasági mechanizmus reformja előrehaladott állapotban lesz.

A Szakkollégium kiadványa alapján összeállította: Májer Beáta

Hogy tetszik lenni?

Születési éve: 1882.



Két éve volt, de remélhetőleg jövőre is lesz százéves évfordulót megért köszöntése kerületünkben.

Az augusztus 24-i eseményt, melyet a IX. kerületi Pártbizottság József Attila lakótelepi pártkörzetében rendeztek meg, Jóföldy Sándorné volt az ünnepelt.

Talán nem is kell mondani, hogy 1882 óta sok jó és ugyanannyi rossz kísérte életútját. Fia, édesanyjáról írt életrajzából idézünk, melyben jelenlegi állapotáról ír: „...szellemileg teljesen friss, zellemlen akarással. Még ma is ellátja — segítségünkkel — azt a sze-

rény háztartást, melyet súlyosan beteg menyje már képtelen irányítani.”

Az ünnepen a szép virág mellé szép szó is került. A József Attila lakótelep KISZ-szervezetének fiataljai — akik az egész ünnepséget rendezték — Dávid Ferenc vezetésével, verssel köszöntötték az ünnepeltet. A műsorhoz a Kápa együttes szolgáltatta a zenét.

A kis terem megtelt a szeretet virágaival, s a jókívánságokkal.

Kép és szöveg Koppány Csaba

Az Alfa-Laval közgazdásza voltam

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatójaként 2 hónapos külföldi szakmai gyakorlaton vettem részt Svédországban.

Szakmai gyakorlatomat az Alfa-Laval svéd élelmiszerfeldolgozó és vegyipari gépgyártással foglalkozó multinacionális tőkés csoport központjában pénzügyi osztályán jelölték ki. Az AIESEC stockholmi Helyi Bizottsága ez idő alatt hét előadásból álló sorozatot szervezett „A svéd multinacio-

Az Alfa-Laval múltja és jelene

Az Alfa-Laval csoport egyike Svédország legnagyobb multinacionális vállalatának több mint 70 külföldi termelő és/vagy értékesítő egységgel.

A termelés magját a múlt század végén Gustav de Laval svéd feltaláló 1878-ban szabadalmaztatott tejszeparátor, főzőgépe alkotta. 1890-ben tökéletesítették a gépet a méretek csökkentésével és a teljesítmény javításával. A tejszeparátorok és farmokon gyorsan elterjedt a Laval-szeparátorok használata, mivel a higiénikusabb tejtermék magasabb árak elérését tette lehetővé.

Kezdetből fogva látni lehetett azt, hogy a főzőgép nemcsak a tej-, hanem a sütőiparban és az élesztőgyártásban is

nális vállalatok nemzetközi beruházási politikája” címmel, amin főként a nyári gyakorlaton nem kis számban Stockholm tartózkodó külföldi egyetemi és főiskolai hallgatók vettek részt, ill. a helyi Kereskedelmi Főiskola tanárai, vállalati szakemberek és minisztériumból meghívott előadók tartottak órákat. A stockholmi Helyi Bizottság gondoskodott továbbá a diákok munkaidő utáni és hétvégi kulturális, turisztikai programjairól is.

Kitűnő, hatásokkal alkalmazható. A berendezés használata fokozatosan terjedt el a cukor- és boriparban s tulajdonképpen bármilyen jellegű szennyezett folyadék tisztításakor megfelelőnek bizonyult. A gyorsan növekvő igények kielégítése nagymértékben bővítette a gyártó üzem méreteit.

Már a második világháború előtt megjelentek a Laval-készülékek az olajfinomításban is új perspektívákat nyitva bizonyos nagy finomságú olajszerűanyagok gyártása előtt. De a berendezések fontos felhasználási területei közül nem hagyhatjuk ki a textil- és gyümölcsfeldolgozó ipart, a hal- és növényolajgyártást és a sör- ipart sem.

A 70-es évek első felében lezajló olajárrobbanás az öntisztító dízelolaj szeparátorok

előtt nyitotta meg a távlatokat: a nagy méretek és a gazdaságosság miatt eddig főként hajókon alkalmazható berendezések újra meg újra felhasználhatóvá teszik ugyanazt az üzemanyagot.

A második világháborút követően az Alfa-Laval egyesült néhány olyan céggel, melyeknek termékprogramja jól összeegyeztethető az anyavállalattal. Jelenleg a csoport 30 országban 18 000 dolgozót foglalkoztat, s 130 országban (köztük hazánkban is) van képviselő. Készülékeiket a vevők egyedi kívánásai alapján teljes termelési folyamatokhoz tervezik meg.

1980 első felében a cég összes profitja 185 m Skr-t tett ki, ami csaknem 20 százalékkal több az 1979-es hasonló időszakában elért eredményénél. Az egész évre kivétve mintegy 15 százalékos profitnövekedéssel számolnak. Ennek ellenére, hogy a rendelkezésre álló mennyiség 9 százalékkal meghaladja az előző évit, a készletek jelentősen felduzzadtak; a vállalat likviditása azonban továbbra is kitűnő.

Az Alfa-Laval központjában eltöltött 2 hónap alatt számos szocialista országban érkeztek üzletemberek és ügynökök, valamint munkások és mérnökök, hogy bizonyos cikkeket gyártási folyamatával, a kutatás és fejlesztés legújabb eredményeivel ismerkedjenek meg, illetve szak- vagy továbbképzésben részesüljenek.

A berendezések mintegy 5 százaléka talál vevőre a szocialista országokban, ami semmiképpen sem elhanyagolható részarány a mai világgazdasági helyzetben. Mivel a viszonylag speciális gépeik ellenére is erősen fokozódik a konkurrenciája nyomása, a hosszú távon is biztonságos, stabil piacok meghódításához az Alfa-Laval általánosan erősíti UNIMEX-részletét, növeli ügynökei létszámát és hatáskörét.

A KGST-országok egy részében — köztük Magyarországon is — több más nyugat-európai és amerikai vállalathoz hasonlóan — az üzleti tevékenységet Bécsből irányítják.

A kelet-európai szocialista országok fővárosai közül Moszkvában és Varsóban tart fenn önálló irodát az Alfa-Laval.

Mint a tőkés vállalatok általában, az Alfa-Laval is elzárkózott kezdetben a viszontvásárlásoktól. Az utóbbi időben azonban kénytelenek belátni, hogy eladásaikat vételi szándék nélkül tovább fokozni nem tudják, s ezt már a keretszerződések megkötésekor is figyelembe kell venniük.

Az UNIMEX képviselői az utóbbi években viszonylag nagy számban írtak alá kooperációs megállapodásokat a szocialista országokban. Ezeknek 3 típusa létezik: a szocialista partner alkatrészek szállításáért kész berendezéseket kap cserébe; az Alfa-Laval berendezések segítségével előállított jó minőségű

mezőgazdasági félkész- vagy készterméket a kelet-európai üzem a svéd vállalat hálózata segítségével értékesítheti; harmadik piaci (főként fejlődő országokbeli) együttműködés tervezési, technikai koordinációs, technológiai, management és műszaki szaktanácsadási kérdésekben.

Az Alfa-Lavalt hazánkban az Industria ügynöki vállalat képviseli, ahol jelenleg négyen foglalkoznak főként a magyar élelmiszer-feldolgozó ipar egyes alágazataiban jól használható svéd berendezések értékesítésével és vevőszolgálatával évi 20-30 m Skr értékben.

Az UNIMEX igazgatójának véleménye szerint a magyar külkereskedelmi hatóságok és vállalatok mindig realista álláspontot foglaltak el a csaknem 20 éve fennálló kapcsolatok során. Az együttműködés továbbfejlesztéséhez, elengedhetetlenül szükséges, hogy az Alfa-Laval hazánkban egy (vagy több) gazdasági bázist találjon, amely folyamatosan és a rendkívül szigorú svéd műszaki és minőségi előírások betartásával termel olyan cikkeket, amelyek alkatrészként vagy részegységként alkalmazhatóak gyártási programban

melőrendszert olyan rugalmassággal kezelik, hogy az bármely szervezeti egység számára könnyen adaptálható legyen.

A csoporton belüli vállalatok 3 típusba sorolhatók: 1. Csak értékesítéssel foglalkozó egység, aminek kizárólagos jo-

g vagy kiegészítenek egyes berendezéseket.

Az Alfa-Laval magyarországi vásárlásai eddig meglehetősen alacsony szinten mozogtak: 1979-ben a vállalat exportja és importja között az arány 40:1 volt hazánkban. Ha az UNIMEX a közeljövőben nem változtat lényegesen ezen az arányon, erősen valószínűsíthető, hogy a berendezések egyszerű exportja vissza fog esni.

A fenti problémát a különféle kooperációs megállapodások aláírása azonban enyhítheti. A mezőgazdaság területén a Komplex Külkereskedelmi Vállalatnak, illetve az Agrotársaságnak és a Megéveknek sikerült az utóbbi évek folyamán jó kapcsolatokat kialakítani az Alfa-Lavallal.

A boriparban, különösen a tőkés exportra szánt vörösbőr előállításában is nagy jelentősége van a svéd vállalat berendezéseinek, illetve viszontvásárlásainak. A gyümölcslevek értékesítését a felek felosztották egymás között. Említésre méltó még a jelenleg előkészítés alatt álló kooperáció a különféle minőségi gyümölcsdzsemfajták létrehozásában és gyártásában.

A vállalat szervezeti felépítése

Az Alfa-Laval összes lényegvállalatát ifjog gazdasági beszállítók és pénzügyi ellenőrzések szorosan kapcsolódott a cégnél végzett 2 hónapos munkához.

Az Alfa-Lavalon belül a lényegvállalatok bizonyos esetekben alcsoportokat képezhetnek. A központban a beszá-

molórendszert olyan rugalmassággal kezelik, hogy az bármely szervezeti egység számára könnyen adaptálható legyen.

A csoporton belüli vállalatok 3 típusba sorolhatók: 1. Csak értékesítéssel foglalkozó egység, aminek kizárólagos jo-

Felhívás!

A statisztikai tanszék a III. és IV., valamint V. éves hallgatók számára tanulmányi versenyt hirdet.

A versenyfeladat egy adott témájú közgazdasági elemzés készítését jelöli meg az általános statisztikában tanult módszerek felhasználásával, illetve egy monográfia megírását. A versenyre egyénileg készített házdolgozatot lehet benyújtani. A dolgozat témája az alábbiak közül választható:

1. A magyar gazdasági növekedés elemzése a statisztikai adatok tükrében 1960-80. között.

2. A magyar külkereskedelmi forgalom alakulásának, szerkezeti változásának vizsgálata statisztikai módszerekkel.

3. A fogyasztás jövedelemrugal-

massága és szerkezetének statisztikai vizsgálata 1960 és 1980 között.

4. Népmozgalmi jelenségek szezonális elemzése.

5. Keleti Károly (1833-1892) élete és munkássága — monográfia.

Az egyes témákhoz felhasználható statisztikai adatokat a 356. szobában lehet átvenni szeptember 23-tól. Ezen túlmenően a témához bármilyen jellegű szakirodalom és adat felhasználható.

Maximális terjedelem: 15 oldal.

Beadási határidő: 1982. december 5.

A dolgozatokat név, szak, évfolyam megjelöléssel kérjük leadni. A helyezést nyert dolgozatok pénzjutalomban részesülnek, a tanszék jutalmazási kerete 5000 Ft.

STATISZTIKAI TANSZÉK

Pugwash-konferencia Lengyelországban

(Folytatás az 1. oldalról)

egy könnyen megoldható probléma. A vezető újságok, amelyek igazán közvéleményformálóak (New York Times, International Herald Tribune, Le Monde stb.) meglehetősen szűkszavúan szólnak csak a konferencia munkájáról. Ezt persze a résztvevők is érzékelik, és megoldásként most az merült fel, hogy ki-ki megpróbál a személyes kapcsolatokra építeni e téren.

Emellett születtek olyan kezdeményezések, amelyeket magam is figyelemre méltónak

és nálunk is megvalósíthatónak tartok. Az egyik az úgynevezett „hallgatói Pugwash” (Student Pugwash) megalakítása. Számos (keleti és nyugati) országban működik már ilyen, és megfontolandónak tartom, hogy Magyarország is csatlakozzon ehhez. Elképzelhetőnek tartanám, hogy a csoport munkáját az ELTE és az MKKE fiatal oktatóira és tehetséges hallgatóira építenénk, s kapcsolhatnánk hozzá néhány kutatóintézetet (pl. Világgazdasági Kutatóintézet) fiataljait is.

A másik — amelyet szintén a hazai gyakorlatban is szíve-

sen látnék — az egyetemi fakultatív kurzus beindítása. Manapság gyakran előfordul, hogy egy keleti diák nem tud igazán vitapartner lenni egy nyugati-val szemben: az utóbbi tényszerű kérdéseire gyakran csak propagandaízü válaszkokkal reagál, és ez édeskevés. A tényleges vitához a valóságos folyamatok teljes és tárgyyszerű átlátása szükséges — amit pedig egészen egyszerűen meg kell tanítani. Ilyen kurzus is van már más országokban, nálunk első sorban az ELTE és az MKKE hallgatóinak lehetne meghirdetni azzal, hogy nyitva lenne más felsőoktatási intézmények hallgatói számára is.

Gondos előkészítés után már 1983-ban be lehetne indítani.

— *Befejezésül még csak annyit: Ön szerint mennyire voltak optimisták a konferencia résztvevői? Mennyire tudtak hiszenni abban (ismerve a pillanatnyi helyzetet), amit csináltak, s amit hirdettek?*

— Nehéz ezt megfogalmazni. Rengeteg volt a résztvevők között az idős ember, tehát jóval a hatvan év felett... A situáció pontos értékeléséhez pszichológusnak kellene lennem, de érzésem szerint egy öreg ember mindig egy kicsit pesszimistább látja a világot... Arról persze nem volt szó, hogy teljes pesszimizmus hatotta volna át a konferenciát — ez esetben nem gyűltünk volna össze. Csak éppen a veszélyek nagyobb tudatosultsága azt is jelentette, hogy kevésbé volt jellemző a hurráoptimizmus. Mindenki világosan tudatában volt, hogy milyen nagy a tét, és hogy milyen bonyolult és makacs tényezők ellenében kell cselekednünk. De talán éppen ezek ténye hozta el ide ezeket az embereket — a józan pesszimizmus ennyiből egyfajta realista cselekvési forrást jelentett számukra.

— *Köszönöm a beszélgetést, főrís*



désével, alakjaival is. Az olajárak és az olajbevételek emelkedését befolyásoló tényezőkre vonatkozó számításokat és elemzéseket végeztem. Szó van még a dolgozatomban többek között az olajtermékeknek az importáló országokban kialakult áráról, a szegény országoknak nyújtott OPEC-hitelekéről és segélyekről is.

— *Hogyan kerültél Magyarországra?*

— Húsz év óta vannak hivatalos kulturális kapcsolatok Irak és Magyarország között, s ezek az utóbbi években érezhetően élénkebbé váltak. Én egy már elnyert ösztöndíjat cseréltem fel a magyarországi lehetőségre. A beilleszkedés nem okozott számomra különösebb gondot, az emberek természetében szerintem nincs nagy különbség. A statisztika tanszéken nagy szeretettel fogadtak, és segítik a munkámat.

— *Hogyan dolgozol, és mennyi tennivalód van még a dolgozat megvédéséig?*

— Minden nap dolgozom, főleg itt a tanszéken, de gyakran a könyvtárban is. Még egy-két hónapra van szükségem az utolsó fejezet elkészítéséhez és a végleges fogalmazáshoz.

— *Mivel foglalkozol majd, ha hazatérsz?*

— Valószínűleg tanítani fogok az egyetemen, vagy minisztériumban dolgozom majd.

★

A statisztika tanszék vitáján alaposan megtárgyalták Wahab dolgozatát. Számos értékes, megfontolásra érdemes hozzászólás hangzott el, miközben az értékelések hangsúlyozták a dolgozat újszerűségét és jelentőségét. A további munkálatokhoz és a dolgozat megvédéséhez sok sikert kívánunk.

Kandidátusi értekezés az OPEC-ről



A magyar-iraki kulturális egyezmény keretében érkezett egyetemünkre Abdül Wahab Al Ani, hogy elkészítse kandidátusi értekezését. A dolgozatot szeptember elején vitatta meg a statisztika tanszék és néhány külső szakértő.

— *Miről szól a dolgozatod?*

— A tanulmány alapvető célja, hogy átfogó közgazdasági értékelést adjon az olajcserearányairól, vásárlóerejéről, az olajbevételekről a hatvanas és a hetvenes évekre vonatkozóan. Az utóbbi időben elterjedt az a téves vélekedés, hogy a mai világgazdaság minden bajáért az OPEC-országok „olajpolitikája” okolható. A tömegkommunikációban megjelent az „arab sejk” sztereotip figurája, akinek magatartása felelős többek között a nyugat-európai munkanélküliségért és a nemzetközi terrorizmusért is. Az én munkám éppen ezt a téves gondolatmenetet cáfolja gazdasági és statisztikai adatok segítségével. Foglalkozom az olajkrízis hátterével, fejlőd-

ga lehet valamely termék adott területen történő értékesítésére. A legkisebb ilyen részleg állhat csupán 1 üzlet-emberből is; a kevés alkalmazottat foglalkoztató, viszonylag alacsony forgalmú leányvállalatok csak nagyobb időközönként és rövidített formában küldenek jelentést az anyavállalathoz. 2. A profitközpont általában közös adminisztrációval összefogott értékesítési egységek együttese. A profitközpont magába foglalhat új termékek és gyártási eljárások kifejlesztéséért felelős részleket is. (Mind költségvetési mind pedig ellenőrzési szempontból megengedhető az értékesítés és gyártmányfejlesztés együttes kezelése, mielőtt mindkettőt a piac szükségletei irányítják.) A leányvállalatok szabadon szervezhetik meg saját profitközpontjukat, vagy csatlakozhatnak egy már meglévőhöz. 3. A termelőegység egy bizonyos gyártmány vagy részegység kibocsátási központja; alapjában véve csak a csoporton belül értékesíthet. Ez az eladás ún. „transzfer-árakon” történik és mint „vállalaton belül számlázott értéket” kell a központnak jelezni. Kivételet képeznek azok az esetek, amikor a termelő egység saját (helyi) értékesítési szervezettel rendelkezik; erről külön jelentést kell készíteni az anyavállalat számára. Be kell számolniuk továbbá adott időközönként a közvetlenül ráfordított munkórak számára, a teljes önköltségről, a járulékok és adminisztrációs költségekről. Mind-ehhez éves tervet is készíteni kell, s a központ minden esetben szigorúan ellenőrzi, hogy a kiadások bizonyos mértékben

felül ne térjenek el a tervezettől.

Jövedelmezőség szempontjából két mutatónak van alapvető jelentősége: az ún. nettó eredményt úgy számítják ki, hogy az összes üzlet profithozamából levonjuk a felhasznált működő tőkemennyiség kamatát az adott időszakban. (A vállalat a nettó eredmény után fizeti részvényeseinek az osztalékot.) A másik, ún. pénzügyi műveletek utáni eredmény pedig az az összeg, amelyben a kalkulált kamatokat a pénzügyi tevékenység profitjával, illetve veszteségével helyettesítjük.

A (helyi) profitrátát a leányvállalatok vezetősége számítja ki a költségvetés alapján, s ezért, mint a működő tőke hoz-

adékát jelentik minden évben a központnak. Mivel bizonyos célszámok kitűzésekor a működő tőke hozadékának mind rövid-, mind pedig hosszú távon rendkívül nagy jelentősége van, a profitrátát alakulását az anyavállalat egy külön erre a célra kiképzett osztály segítségével folyamatosan szigorúan ellenőrzi.

A csoport minden adminisztrációs egységének csatlakoznia kell egy költségközponthoz. Az adminisztrációs részleg szolgálatait bármely leányvállalat használhatja. Végül minden termelőegységnek külön jelentést kell készíteni a gépesítés, modernizálás és racionalizálás kihatásáról az alkalmazottak létszámára.

A termelési részlegek

(mezőgazdasági és ipari csoport) felelősek a gyártásért, a kutatásért és fejlesztésért, és az eladásokért is, ha egy adott termelőegység saját értékesítési központtal rendelkezik.

A központi osztályok profit-és költségközpontokként funkcionálnak és ők rendelkeznek az ún. kezelhető vagy vezethető tőke (manageable capital) fölött is; ide tartoznak bizonyos kinnlevőségek, értékesítési és kísérleti tartalékok, járművek, valamint a kutatáshoz és fejlesztéshez szükséges berendezések.

Az Alfa-Laval csoport belső számlázási, bizonylati rendszerét olyanformán kell koordinálni, hogy az ügyvezetőség tagjai és más felelős személyek figyelemmel kísérhessék

a leányvállalatok tevékenységét a tárgyidőszakban és minden szükséges információt megkapjanak esetleges jövőbeni változtatásokhoz. A központnak olyan nemzetközi vállalati számlarendszert kellett kialakítania, ami összhangban van az egyes országok erre vonatkozó szabályaival, és ugyanakkor megfelelő módon adaptálható a svéd előírásoknak megfelelően is.

Az Alfa-Lavalnál nagy súlyt helyeznek a tervekre és az előrejelzésre is. A jó terv — meghatározásuk szerint — a külső és belső tényezők, valamint a már eldöntött tevékenységi kör alapján létrejövő kötelezettség bizonyos eredmény elérésére vonatkozóan. A tervek elkészítéskor számbavett faktorok között ellenőrizhetetlen ténye-

ző nem szerepelhet. A költségvetési terv egész évre készül, s azt a tárgyidőszakon belül megváltoztatni — elvileg — nem lehet; az időközben módosuló feltételek által okozott változások mértékét külön „becslések” címszó alatt rögzítik. A fejlődés rendjének, a költségvetési terveknek pontosabb megítélése, valamint a hosszú távú döntések megalapozásához szükséges előrejelzések nagyobb mértékű valószínűsíthetősége céljából kidolgozott eszközként kell felhasználni a következő évre vonatkozó, különösen nem részletezett becsléseket is, melyeket többé-kevésbé formálisan ugyan, de figyelemmel kísérenek a tárgyév során. Az Alfa-Laval ezen előrejelzési rendszere tulajdonképpen még csak kísérleti stádiumban van: megfelelő tapasztalatok alapján a későbbiekben 24 hónapos időtartamra vezetik be a részletes tervkészítést.

Összefoglalva: e kéthónapos külföldi szakmai gyakorlatot rendkívül hasznosnak érzem, Számos élményem és a nyelvtudás tökéletesítésén, valamint egy idegen ország társadalmi-gazdasági helyzetének tanulmányozásán túlmenően sokszínű lehetőséget ad egy — természetesen megfelelő alapokkal rendelkező — közgazdász hallgatónak egy hazaitól eltérő vállalati élet, gazdálkodás gondolkodásmód, belső szervezeti felépítés megismerésére. Az egyetem elvégzése után legalábbis részben, valamilyen módon feltétlenül adaptálni tud későbbi itthoni munkakörében a gyakorló közgazdász.

Gábor György

Miért jöttél ide?

— a kérdés ürügyén —

Vannak kérdések, amelyek rejtélyes okokból, de behálózják az ember életét. Például:

Alighogy a jobbra érdemes nebuló — hosszas vívódások után — nagy merészen kitölti a felvételi lapját mindenféle hivatalos és nem hivatalos körökből niki-rontanak azzal, hogy: Miért jelentkeztél — később: miért jöttél — erre az egyetemre? Az első alkalommal még csak eltűnődik az illető a válaszon és hímez-hámoz valamit, később azután egyre kevésbé erőlteti meg az agyacskáját, végül már a kérdés előszelétől is égnek áll a haja. És ekkor jön el az a pillanat, amikor a jól bevált, mindent megmagyarázó válaszhoz folyamodik: „Kizárásos alapon”. Erre aztán nincs mit mondani, tovább kérdezni is felesleges, így a téma a hosszabb és izgalmasabb társalgás során ki is merül.

Ha megpróbáljuk tudományosan elemezni az ilyen és hasonló kimerítő, ám egyértelmű válaszok keletkezését, kiderül, hogy a különböző rétegek és csoportok különböző mértékben képesek ezeket útjukra bocsátani. A legmagasabb szintet kétségtelenül a mindenkori közgazdasági első évfolyam képviseli.

Ha jobban meggondoljuk ez nem is csoda, hiszen konkrét elképzeléseik csak azoknál a szakmáknál vannak, amiket nem akarnak csinálni. Nem akarnak pl. mérnökök, orvosok, tanárok (egyebek) lenni, akiknek a munkája többé kevésbé kézzelfogható, viszont elmennek közgazdászok, akiknek tevékenységéről halvány fogalmuk sincs. Én még nem találkoztam olyan élő emberrel, aki el tudta volna legalább nagyjából pontosan — mondani, hogy mit is csinál egy okleveles közgazdász. Ha mondanak is valamit, az eléggé elnagyolt, és főként megfoghatatlan. Így aztán én is csak a legteljesebb együttérzés hangján tudtam feltenni áldozataimnak a bűvös kérdést: „Miért jöttél erre az egyetemre?” Persze a válaszok többnyire nem okoztak csalódást, pláne, hogyha a harapófogót is otthon fejejtettem. Ezzel — bár a látszat lehet, hogy ellenem szól — nem akartam senkinek a lelkébe gázolni és különösen nem a tisztelt kivételnek, akik tudják miért jöttek ide. Éljen az abszolút kisebbség!

Az előbbin kívül én még rendszerint azt is megkérdeztem, bárbar módon, hogy: „Mit vársz az egyetemről?” Hogy milyen szakszerű válaszokat kaptam?! A egyszerűen fantasztikus! A válaszok rendkívül bőségesek: 1. Nem tudom (96 százalék), 2. Nyelvi és/vagy szakmai tudást (3,5 százalék), 3. Hallottam, hogy itt elég jó az egyetemi és a klubélet, és az is érdekel (0,5 százalék). Egy szóval teljes a siker. Ezzel a kérdéssel sikerült úgy felkeltetnem a társalgást, hogy az 1,3 perc helyett 1,9 percig is eltartott. Márpedig rohanó világunkban egyetlen emberrel ilyen sokáig csevegni, igazán rekordteljesítmény.

Sz. A.



Az egyetemi KISZ-szervezet ideji mérlege

(Folytatás az 1. oldalról)

füvelenség hat a tanulmányi munkával, a művelődéssel kapcsolatban is. Ezért a hallgatókat természetesen nem

kárhozzátjuk, hanem a kiváló okok csökkentésén fáradozva felrázni és mozgósítani próbáljuk saját viszonyaik tudatosabb alakítására.

Az egyetemi képzés teljes rendszerének felülvizsgálata

A létrehozott KISZ-oktatási reform munkabizottság vezetésevel széles körű tevékenység bontakozott ki az utóbbi évben.

Kidolgozták a hallgatók egy konzisztens, erősen vitatható oktatási reformtervet, melyet nagy példányszámban megjelentetve a legszélesebb körű vita alapjává tettünk. Rendszeresen foglalkoztunk az egyetemi reform alap- és rész kérdéseivel, aktívan részt vettünk a legkülönbözőbb fórumokon és bizottságokban, cikkeket, állásfoglalásokat és TDK-dolgozatokat írtunk és jelentettünk meg a Klub Közéletben, a Közgazdaságban, a Periszpókban és az egyetemközi Tájékoztatóban, előadásokat, fórumokat rendeztünk és kapcsolatot tartottunk a társaságunk oktatási reformmal foglalkozó KISZ-eseivel.

Vitát rendeztünk az egyetemi marxizmus-oktatás alapkérdéseiről a koordinációs fórumon; a TEK, a Rajk Szak-

kollégium és a KISZ-képviselői révén részt vettünk az új pg-tananyag nagyszabású összegyűjtésében és a 1982-es hasonló találkozókon az átfogó oktatási reformról vállaltunk vitaanyag-készítést és vitavezetést; nagy erővel kidolgoztunk álláspontokkal vetünk részt a budapesti egyetem és főiskolák 1982-es oktatáspolitikai tanácskozásán (EFIN) és a különböző szintű ifjúsági parlamenteken.

Ilyen irányú tevékenységünkkel ugyan kézzelfogható eredményt még nemigen értünk el (Hosszú távú reformról lévén szó, az eredmény ill. eredménytelenség a jövőben mutakozhat csak), de biztosan ráirányítottuk a közfigyelmet a kérdésre, illetve problémáinkra és javaslatainkra. Az újabb évben már kézzelfogható eredményekért kell harcolnunk.

Napi oktatási és szociális ügyek

Az eddigigél szervezeteiben és felkészültebben állunk ki a hallgatók érdekeiért a különböző egyetemi fórumokon és testületekben, pl. az új egyetemi szervezeti és működési szabályzat, az új egyetemi tanulmányi és vizsgaszabályzat vitájában. Aktuális problémákról fórumokat rendeztünk ill. kezdeményeztünk

(pl. nyelvi fórum). Ezekben a kérdésekben akarunkat az eddigigél jobban, de csak részben érvényesítve kompromisszumos megoldásokat vívtunk ki.

A témák, kutatási területek összegyűjtésével, a szakkollektiviumi, a TDK-tevékenység, a téli közművelődési gyakorlat kiadványban való népszerűsítésével

tesével stb. próbáltuk ösztönözni a hallgatói tudományos munkát és öntevékenységet. Ennek eredménye még nem mutatkozott.

A napi, operatív tanulmányi ügyekkel kapcsolatos problémák elfogadható kezelését azonban csak az új érdekképviseleti rendszer hatékony működése eredményezheti.

A hallgatók aktívan vettek részt a szakok, az egyes tantárgyak (különösen a kereskedelmi karon szorgalmazott) átfogó felülvizsgálataiban, a tananyag-veleményezésekben. Korlátozott körben beindult az oktatómunka hallgatói véleményezése, melynek teljes körű bevezetése az ősz kiemelt feladata.

Az ősz fontos feladata a tudományos diákköri rendszer átfogó átalakítása is.

Nagyon áldatlan és áldozatos munkát végeztünk a hallgatói szociális kérdésekkel kapcsolatban.

Egyetemi közhangulat, egyetemi szellem, közművelődés

2 év szünet után nagysikerű közgazdasági egyetemi napokat, 2 év után sikeres májálit, 13 év után nagyszabású ballagást rendeztünk, új egyetemi jelvényt, trikót, indulót, újságot, klubot, rendezvényeket, táborokat, évkönyvet és kiadványokat hívtunk ill. hívtunk életre. Mindezekben látványos haladást értünk el.

Külkapcsolataink

Az újonnan alakult budapesti, ill. országos KISZ-rétegtanácsban, az egyetemközi táborokban és rendezvényekben, a KEN és a pécsi Universitas fesztivál egyetemközi vetélkedőin és találkozókban, és a napi együttműködésben is alaposan fokoztuk a részvételét.

A kerületi és a középiskolai kapcsolatainkban sok a kihasználási lehetőség. Pozitív példa az SG kiemelkedő tevékenysége.

Nemzetközi építőtábori, szakmai, kulturális kapcsolataink meglehetősen széles körűek, de további bővítésre igény mutatkozik.

Az új szociális és tanulmányi támogatási rendszerbe elveink nagy részét nehezen ugyan, de belevettedük, azonban a konkrét ösztöndíjrendszer kidolgozása és bevezetése (főként a minisztérium szintjén) sorozatos tévedésekkel, baklövészekkel, sőt politikai hibákkal valósult ill. valószínűleg meg. Ez az összes felsőoktatási intézményben nagyon rossz sajtóeredményezést eredményezett, és más területeken elért sikereinket is részben elhomályosította.

A hallgatói jogállással és a hallgatók alapvető egzisztenciális problémáival kapcsolatban ellenállásba ütköztünk, és eddig alig értünk el eredményt.

Egyetemünkön az ősz feladata az új ösztöndíjrendszer bevezetésének segítése és a szükséges módosítások kidolgozása. Napirendre kerül a kollégiumi helyzet átfogó vizsgálata is.

Sporthelyzetünk és részben közművelődési helyzetünk összességében azonban továbbra is áldatlan. Új alapokra kell helyezni a tág értelemben vett közművelődés és a testkultúra teljes rendszerét. Ezen már dolgozunk, de az objektív feltételek úgy látszik, nem biztosítottak.

KISZ-bizottság

Az előzetes — a Felvételi Tájékoztatóban közölt — 530 fős keretszámot az egyetem szűkíteni kívánta, ezért kértük a csökkentését, de az igények — a fellebbezési kérelmek alapján úgy tűnik, hogy az adott feltételek mellett ez ebben az

A felvételi vizsgák tapasztalatairól

Az 1982. évi felvételin a nappali tagozaton felvételre jelentkezők 984-en; írásbeli vizsgát tett 950; szóbeli vizsgát 850 felvételiző tett.

Felvételi keretszám az 1982/83. tanévre: általános tagozatra 370; előfelvett 1981-ben 145; a felvehető száma: 225, tanárszakokra: 40; előfelvett 1981-ben 7; felvehető száma 33. Az összlétszám így 410; előfelvett 1981-ben 152; felvehető: 258 fő.

Felvételt nyert az 1982. évi eljárás során: 1982/83. tanévre: általános tagozatra 200; tanárszakokra 33; összesen 233 fő. 1983/84. tanévre: általános tagozatra 123; tanárszakokra 2; tehát 125 fő.

A felvettek közül fizikai szülők gyermeke 147; közvetlen termelésirányító 33; nem fizikai szülők gyermeke 178 hallgató.

Esti-levelező tagozat: Felvételt nyert összesen: 1623 fő; felvételi vizsgára kötelezett: 667 fő; oklevéllel rendelkező: 956 fő.

Felvételi írásbeli vizsgát tett: 492; szóbeli vizsgát tett 443 fő. A relatív pontszámok megfelelő: esti tagozaton 44; levelező tagozaton 63; összesen 107 fő.

Felvételt nyert 1982/83-ra 104 fő; előfelvett 1983/84-re 3 fő; és egy SZET-es hallgató.

Felvételi keretszám: 1982/83. tanévre: 5 éves és 3 é. kiegészítő képzésre 450, tanár kiegészítő szakokra 25; összesen 475, 1983/84. tanévre: előfelvételre 25 lett felvéve, összesen 500 fő.

Az előzetes — a Felvételi Tájékoztatóban közölt — 530 fős keretszámot az egyetem szűkíteni kívánta, ezért kértük a csökkentését, de az igények — a fellebbezési kérelmek alapján úgy tűnik, hogy az adott feltételek mellett ez ebben az

évben nem volt megvalósítható.

Előfelvételre az esti-levelező tagozaton először ebben az évben került sor. A közlekedési szakot, valamint az agrár- és a külgazdasági kiegészítő szakot megfelelő számú jelentkező hiányában nem indítják 1982/83-ban az egyetemen.

Felvételt nyert az esti-levelező tagozatra, 1982/83 tanévre: felvételi vizsgával 105; oklevéllel 319; tanár kiegészítő szakra 26; az 1983/84 tanévre előfelvett 27 fő; összesen 477 fő.

Felvéve az eljárás során összesen: 5 éves képzésre 273 fő, kiegészítő képzésre 115 fő, mérnök-közgazdász képzésre 89 fő.

Javaslat az 1983/84-es tanévre vonatkozó keretszámokra: nappali tagozat: összesen 410 fő, általános: 370, tanárszakok: 40 („A” szak 15, „B” szak 15, „C” szak 10).

A javasolt keretszámok kismértékű csökkentés mellett lényegében megfelelnek az 1982. évi „tájékoztatóban” közöltnek: a nappali tagozaton 430 helyett 410 fő, az esti-levelező tagozaton 530 helyett 500 fő.

Javaslat a kémia-áruismeret szakos tanárképzés kiegészítő irányának megváltoztatására: Az egyetemi tanács 1982. június 14-i ülésén állást foglalt a tanári „C” szak jelenlegi szakpárosításának megváltoztatása mellett. A tényleges társadalmi igényekhez — az elhelyezkedési lehetőségekhez — a középiskolában folyó oktatási gyakorlathoz igazodva javasoljuk a kémia-áruismeret szakos képzés helyett az áruismeret-kereskedelmi ismeret szakpárosítást.

A szakpárosítás változtatásának megfelelően szükségesszerűen módosul a szakra való felvételi rendje is a szakjellegnek megfelelő középiskolai tárgyak figyelembevételével.

Javaslat a 3 éves kiegészítő képzés rendjének módosítására: A gyakorlatban mind a pályázók, mind az illetékes főhatóságok részéről felmerült igény alapján javasoljuk a Pénzügyi- és Számviteli Főiskolán végzett kiegészítő képzésének módosítását. A PSZF-et végzették számára biztosítani kívánjuk a főiskolai képzés szakok, ágazatok szerinti irányának megfelelő továbbképzést.

A felvételi tájékoztató kiadvány módosítására vonatkozó javaslatunk: A nappali tagozatra vonatkozóan: A/a) közgazdaságtan szak: Az előzőekben vázoltaknak megfelelően kérjük az alábbi megnevezés feltüntetését:

„C” tagozat: áruismeret-kereskedelmi szakcsoport (kémia-áruismeret helyett).

A tájékoztatóban az általános információkat tartalmazó részére vonatkozóan:

Az egyetemi tanács fenti állásfoglalása alapján javasoljuk a felvételi vizsgádjának, illetőleg eljárási díjnak az emelését. A megalapozatlan jelentkezések számának csökkentése mellett a felvételekkel kapcsolatos feladatok növekedése fokozottan indokolja a díjak emelését.

KISZ-bizottsági ülés

Évkezdés gondokkal

A KISZ-bizottság szeptember 16-án tartotta a tanév első ülését.

Az első napirendi pont a Budapesti Universitas Bizottság új közgazdasági tagjainak megválasztása volt. (A két eddigi tag közül Király László megvált az egyetemtől, Balogh László pedig külföldi ösztöndíjasként nem tudja ellátni feladatát.) Utódaik, mindkét esetben egyhangú szavazással: Géczi Beatrix (II. évf. külgazd.) és B. Kiss Tamás.

Ezt követte a féléves munkaterv és ülésterv megbeszélése. A féléves munkatervet néhány kiegészítéssel elfogadták. Módosítani kell a tavasszal kidolgozott, s a küldöttgyűlés által is elfogadott egyetemi hallgatói képviseleti rendszert. Eszerint az egyetemi tanácsnak szakonként egy hallgatói tagja lenne. Az új SZMSZ elfogadásakor az ET az utolsó pillanatban nem járult hozzá ehhez, a hallgatói tagok számát kilenc helyett hatban állapította meg, így a HKR-t még az ifjúsági parlament előtt (október végéig) a lehetőségekhez kell igazítani.

Az ülés második, s hosszabbik részében az egyebek napirendi pont került terítékre. Itt kellett dönteni arról, hogy az egyetem milyen módon járul hozzá (kongresszusi határozat alapján) a margitszigeti Úttörő Stadion rekonstrukciójához. Szilvássy György bejelentését enyhe meglepetés fogadta. A KISZ-bizottság láthatóan kellemetlen helyzetbe került amiatt, hogy a határozat végrehajtásáért az egyetemen ók a felelősek. Csanádi Péter megjegyezte, hogy hiú remény az egyetemisták e cél érdekében végzett társadalmi munkájára számítani, amikor az ő kritikán aluli sportolási feltételeik javítása érdekében évek óta nem történik semmi. Elhangzott olyan megjegyzés is, hogy a KISZ-bizottság ilyen körülmények között ne támogassa a határozatot. De a tagok többsége inkább a végrehajtás lehetséges módjait latolgatta. Arról, hogy a hozzájárulás ösz-

szége mekkora, nem esett szó. (A Külkereskedelmi Főiskola KISZ-bizottsága 50 forintot vállalt KISZ-tagonként, a 168 óra erről a témáról készült riportjában fejenként 40 forintot említett az egyik nyilatkozó.) B. Kiss Tamás kérte, hogy a KISZ-bizottság ne kövesse a korábbi évek bevált gyakorlatát, amikor is a szüretelőket a bérezés ismertetésekor kollektíve felkérték, hogy ajánljanak fel egy meghatározott összeget a KISZ céljaira. Ez a módszer semmiképp se növelné a KISZ-bizottság népszerűségét. Ferencz Gábor szerint a megoldás az lehetne, hogy egy KISZ-rendezvény bevételeit ajánlanák fel az Úttörő Stadion rekonstrukciójának javára. Ezzel a többiek is egyetértettek, annál is inkább, mert a másik elfogadhatatlan tűnő módszer — KISZ-tagok önkéntes pénzbeni hozzájárulása — nem járna sikerrel. Szilvássy György ehhez hozzátette, hogy a KISZ-bizottság a közgazdasági sportolási lehetőségeinek javítására szervezhetne társadalmi munkát.

Ferencz Gábor az új vizsgaszabályzat néhány érdekesebb pontjáról számolt be, amelyekkel a minisztérium a követelményeket kívánja megszigorítani. (Például az indexet a szorgalmi időszak végén a dékán hivatalban látamoztatni kell, s csak a napszám birtokában lehet vizsgáztatni.) Hozzátette, hogy a hallgatóknak úgy kellett elkezdeniük a félévet, hogy nem ismerik megváltozott kötelezettségeiket és jogukat. (Ami érthetetlen, mert az egyetemi tanács június 14-én fogadta el a módosított vizsgaszabályzatot, s lett volna idő a sokszorosításra. R. Zs.)

Kiss Gábor felhívta a figyelmet arra, hogy a módosított ösztöndíj-elosztás ellenére a felsőbb évesek 3,51-től is kapnassanak ösztöndíjat ebben a félévben, mert a hallgatók az új rendelkezéseket túl későn, csak a vizsgaidőszak alatt ismerték meg, s erre a DJB-eknek tekintettel kell lenniük.

Rudolf Zsuzsa

Tájékoztató

A Budapesti Universitas Bizottság szeptember 22-i üléséről

Az Universitas KISZ-bizottság, melynek egyik feladata a budapesti egyetemi és főiskolai KISZ-szervezetek munkájának koordinálása, legutóbbi ülésén a főiskolai KISZ-szervezetek helyzetét, illetve a bizottságnak a főiskolai területet irányító, segítő munkáját vitatta meg. A 10 000 hallgatót tömörítő 18 különböző jellegű főiskola KISZ-szervezetei számos hasonló és egyedi problémával küszködnek. Ezek elemzése és a megoldások keresése megkezdődött és a következő ülésen a feladatterv megvitatásával folytatódik.

A jelenlevők ezután elfogadták az e félévi fórumok és kiadványok tervét. Az Universitas októberben az MKKE-n nyilvános fórumot rendez a szakkollektiviumi mozgalom helyzetéről és fejlődésének alternatíváiról. Novemberben az új ösztöndíjrende-

lettel kapcsolatos tapasztalatok cseréjére kerül sor, valamint kibővíti a témák listáját a felsőoktatási reform kérdése. A félév végén vagy a jövő félév elején kerül sor nyilvános fórumra az interdiszciplináris TDK-mozgalom helyzetéről és távlatairól.

A bizottság fejleszteni kívánja a Tájékoztatót, mely a felsőoktatási intézmények programjaiból közöl válogatást. A továbbiakban aktuális híreket, illetve az Universitas tevékenységével összefüggő tudósításokat is tartalmaz majd, egyéb, a hallgatókat érintő információk mellett. Novemberben készül egy igényes válogatás az egyetemi sajtóban megjelent frásokból. Stencilezett módszertani összeállítás nyújt majd segítséget az oktató-nevelő tevékenység hallgatói véleményezésével kapcsolatos munkához. Megkezdődik az anyaggyűjtés egy esetleges irodalmi-kultu-

A Magyar Tudományos Akadémia támogatásával az év augusztus 23—27 között immár másodszor ismét Budapesten került megrendezésre, a Nemzetközi Készletgazdálkodási Szimpozion. A tudományos tanácskozást a „Szocialista Választás” Országos Távtáji Tudományos kutatási főirány, a Magyar Közgazdasági Társaság termelési-kereskedelmi szakosztályával közösen szervezte és az előkészületi munkákban, valamint a szimpozion lebonyolításában nagy számban közreműködtek egyetemünk oktatói és hallgatói is.

A Hilton Szálló termeiben megtartott tanácskozás már csak a résztvevők számát tekintve is sikeresnek nevezhető, hiszen a hatvan hazai szakember mellett huszonnégy országból közel száz elméleti közgazdász, tudományos kutató érkezett. Az előadók között legnagyobb számban az

Ismét Budapesten

Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Svédország, Szovjetunió, Ausztria, Olaszország és természetesen Magyarország képviseltette magát.

A szimpozion plenáris ülését követően — amelyet Csikós Nagy Béla, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke nyitott meg — három szekción kezdődött meg a szakmai munka. Az első szekción népgazdasági szinten foglalkoztak a készletekkel, izeltől néhány téma: készletgazdálkodás a magyar gazdaságban; készletek és munkaerő-kereslet; készletstabilitás és erőforrás-elosztás bizonytalanság esetén; összefüggések a készletfelhalmozás és a külkereskedelem között; stb. Külön szekción foglalkozott a vállalati kész-

letgazdálkodás kérdéseivel is, kitűnő lehetőséget nyújtva az elméleti kutatók és gyakorlati szakemberek konzultációjára olyan kérdésekben, mint például a különböző termelésirányítási stratégiák készletbefektetésre gyakorolt hatásai és a készletgazdálkodási rendszer fejlesztése. A harmadik szekción pedig a matematikai készletmodell-kutatások legújabb eredményeit összegyezte. A szimpozion ideje alatt a külföldi résztvevőknek arra is módjuk nyílt, hogy fakultatív program keretében egy kicsit hazánkkal is megismerkedjenek, és e programok nem utolsósorban megfelelő alkalmat teremtettek kötetlen szakmai eszmecserekre is.

A szimpozion ideje alatt került sor a Nemzetközi Készlet-

gazdálkodási Társaság megalakítására, amelynek tekintélyét jelentősen növeli, hogy elnöke a Nobel-díjas Kenneth J. Arrow. A társaság fő célja, hogy a készletgazdálkodás területén kutatómunkát végző szakembereknek lehetőséget nyújtson a széles körű nemzetközi és tudományközi eszmecsere, összefoglaló keretben jelentősen az egyes országokban folyó kutatómunka eredményeinek megismertetésére, és kezdeményező lépéseket tegyen a kutatók és a felsőfokú oktatás fejlesztésére. A társaság — célja megvalósításának érdekében — tudományos előadásokat, tanácskozásokat és konferenciákat szervez, koordinált nemzetközi kutatásokat kezdeményez és támogat, valamint rendszeresen megjelenő kiadványokban ismerteti a nemzetközi kutatások eredményeit.

Ujvári A.

A kettős érdekelttség mozgásterére

Dr. Varga József, az MSZI oktatója, a közgazdaságtudományok kandidátusa figyelemre méltó tervzetet készített a képzés megreformálására. Távköztársasági elgondolása újszerű el-
képzéseivel az olvasók számára bizonyára nagy meglepetésül fog szolgálni. A következőkben a kettős érdekelttség mozgásterére című dolgozatát ismertetjük.

A felsőoktatási intézmények a felvételi vizsgák idején évről évre a társadalmi érdeklődés középpontjába kerülnek. Pesszimummal várják a családok a postást, de a boldogító „igen” sok esetben elmarad. Ilyenkör szabadul el a szóáradat: „bezzeg annak protekciója van”, „a tehetséges pedálozók kiütköz-
zseniket”, „bezzeg már országban mindenki beiratkozhat” stb.

A kimaradók családottsága, környezetük lehangoltsága természetesen érthető még akkor is, ha az önértékelés nélkülözi az objektivitást. A bekerülők egy része csalódást okoz későbbi eredményeivel, a munkához való hozzáállásával, emberi-politikai megnyilatkozásaival stb.

Találunk kellene olyan megoldást, ami lehetővé tenné a kimaradók bizonyítását és megszüntetné a bekerülők „páholy”-komplexusát. Közéleti kellene az élet és iskola érdekelttségi viszonyait, érvényesíteni a szabadvállalkozás szellemét, megőrizve a tervszerűség főbb vonásait.

Az Egyetemi Szemle 1981/3. számában „Gondolatok a felsőoktatási reformról” című írásomban javasoltam a bekerülők érdekelttségének a fokozására a kétszintű képzés bevezetését. E javaslatokat szeretném most kiegészíteni a kimaradók javára. Egyoldali lenne, ha csak azok ösztönzésére gondólnánk, akik a katedra egyik oldalán foglalnak helyet, a „páholy”-komplexus a katedra másik oldalán is kialakulhat. A javaslatok tehát a tanárokat is érinteni fogják.

Az MKKE kebelén belül létre kell hozni a

távköztársasági egyetem

intézményét. Az intézmény jellemzői a következők lennének: A T egyetemre minden érte-
ségi bizonyítvánnyal és munkahellyel rendelkező magyar állampolgár beiratkozhat 18-50 éves korig; itt „általános közgazdász”, „szakközgazdász” és „elméleti szakközgazdász” diploma megszerzésére nyílik lehetőség; egyéni tanulásra épül a T egyetem, amit minden szóba jöhető eszközzel támogat az intézmény; a T egyetem hallgatói viselik az oktatás főbb költségeit; a T egyetem vezetését az MKKE vezetősége oldja meg. A vezetés támogatására egy speciális segédhivatalt kell létrehozni; a T egyetem virtuális tanári testülettel oldja meg feladatait. A testület tanszékekre tagolódik, amelyeknek tagjai meghívásos alapon mellékfoglalkozásra szerződnek; a T egyetem kiváló hallgatói pályázhatnak az MKKE nappali tagozatára. Az MKKE nappali tagozatáról eltanácsolt hallgatók beiratkozhatnak a T egyetem megfelelő szemeszterére, ha munkát vállaltak; a T egyetem az MKKE eszközeivel dolgozik, a szinkront a szemeszterek megfelelő eltolásával kell biztosítani; a T egyetem alapításával egy időben meg kell szüntetni az MKKE esti és levelező oktatást. (Az MKKE nappali tagozatán folyó képzésre az Egyetemi Szemle 1981/3. számában megjelent „Gondolatok a felsőoktatási reformról” című írásomban javaslataim maradnak az irányadók.)

A diplomák tartalma

A T egyetem 1-7 szemeszterén ugyanazokat a tantárgyakat veszik fel a hallgatók, amik az MKKE tagozatán szerepelnek. Így lehetővé válik a hallgatók intézmények közötti mozgása.

A T egyetemről a 3-5. szemeszter végén pályázhatnak a hallgatók az MKKE további szemeszterére. A pályázat sikere egy követelményrendszerrel függ, melyben tanulmányi eredmények, emberi tulajdonságok stb. szerepelnek. Az MKKE-ről az 1-7 szemeszterek bármelyikén el lehet tanácsolni azokat a hallgatókat, akik meghatározott követelmé-

nyekkel konfliktusba kerülnek. Az 1-7 szemeszter elvégzése után mindkét intézmény „általános közgazdász” diplomát ad ki. Általános közgazdász diplomával a T egyetem 8. szemeszterére lehet beiratkozni. A 8-11. szemeszteren funkcionális közgazdász-képzés folyik. Ez azonos az MKKE nappali tagozatos hallgatói számára kidolgozott „postgraduális képzés”-sél. A 11. szemeszter elvégzése után a hallgatók „szakközgazdász” diplomát kapnak (Egyetemi Szemle 1981/3).

Azok a közgazdászok, akik munkakörüik megváltoztatása, vagy egyéb ok miatt szakot kívánnak változtatni, bármikor beiratkozhatnak a T egyetem 8. szemeszterére és elvégezhetik a 8-11. szemesztert a választott új szaknak megfelelően. Azok a közgazdászok, akik az MKKE 1-11. szemeszterét végezték el és „elméleti közgazdász” diplomát nyertek, beiratkozhatnak a T egyetem 8. szemeszterére és „elméleti szakközgazdász” diplomát szerezhettek. Ez tematikailag tartalmazza a fenti közgazdász diplománál. Azok a közgazdászok, akik diplomájukat kívánják felrészíteni, beiratkozhatnak a T egyetem 8-11. szemeszterei közül bármelyikre és a kívánatos tárgyak felvételével képezhetik magukat tovább. Erről diplomát nem állítanak ki, csak igazolják a vizsgák sikerét.

Az MKKE és a T egyetem kapcsolatát az ábra szemlélteti: (táblázat a cikk alatt).

A tanulmányok támogatása

A T egyetem tantárgyairól részletes tematikával kell kitűzni. A felkészülés biztosítására tankönyveket, jegyzeteket, kéziratokat, kiadványokat, példatárokat stb. kell megjelölni. A felkészülés megköny-
nyítésére összefoglaló előadásokat, írásos útmutatókat, tematikus összefoglalókat, mintapéldákat, alkalmazási bemutatókat, ellenőrző teszteseteket stb. kell a hallgatónak biztosítani. Az összefoglaló előadások száma és tartalma a tantárgy függvénye.

A hallgató személyesen, levélben, telefonon, telexen stb. fordulhat kérésrel a megfelelő tanárhoz, aki egyenként, vagy nyilvános konzultáción ad választ, illetve magyarázó útmutatót ad ki. Távtársasági teletex rendszerre is számíthatunk.

Költségvetés

A T egyetem költségeit részben a hallgatók viselik. Minden hallgató tandíjat, tananyagdíjat és vizsgadíjat fizet. A díjakat differenciálni kell. A hallgató maga viseli az utazás, szállás, étkezés stb. költségeit, amikor tanulmányi ügyben felkeresi az egyetemet, vagy a konzultációs központot. Viszont munkahelye mentesítheti a költségek alól, sőt időkedvezményt is adhat a hallgatónak. A T egyetem költségvetését az MKKE tervezi.

A T egyetem szervezeti felépítése

A T egyetem az MKKE része, vezető szervei tehát adó-
tak. A közvetlen irányítás megoldására távköztársasági rektorhelyettesi állást kell létrehozni.

A T egyetem virtuális tanszékekkel dolgozik. Vezetőt két-
éves mellékállású szerződéssel biztosítják. A tanszékek dolgozóit meghívás alapján, fél-
éves mellékfoglalkozási szerződéssel kötik le. A tanszékek telephely nélkül léteznek.

A T egyetem segédhivatallal oldja meg a nyilvántartás és az oktatás egyes feladatait. A segédhivatal nyilvántartásból, információcsoportból és tanel-
látóból áll. E három egység biztosítja a hallgatókat és a

tanárok közötti élő kontaktust. Az itt dolgozók főállásúak.

A virtuális tanszékek belső életének (megbeszélések, tananyagviták), valamint a tanárok és hallgatók találkozásainak (konzultáció, vizsga) a lebonyolítására 2-3 tárgyalótermet kell a T egyetem rendelkezésére bocsátani.

Ösztönzés

A T egyetem csak korszerű tananyagot taníthat. A meghívott tanárok kutatási feladata a tananyagok tartalmi és didaktikai karbantartása. Ennek megfelelően tekintélyes fizetésről kell gondoskodni (a főállású fizetés 80-90 százaléka). A kialakított fizetés két részre oszlik: 50 százalékát havonta megkapja a tanár, a rutinmunkák (konzultáció, vizsga) ellenértékéért, a másik 50 százalék keretül szolgál a tananyag tartalmi és didaktikai karbantartásához (tananyagbét, összefoglaló, esettanulmány, film, fólia stb.) munkálatainak a megfizetésére. Ismételten csak olyan tanárok hívhatók meg a T egyetemre, akik fizetésük nagy részét fel-
veszik.

Az MKKE nappali tagozatos hallgatójának félszázalékos bizonyítania kell, hogy rendelkezik a közgazdász értelmiség-válasz szellemi-fizikai-erkölcsi tényezőivel. Ellenkező esetben el kell hagynia az állami melegegyet (öszöntő, kollégium, menza stb.).
A T egyetemen tanuló hallgatók bebizonyíthatják, hogy érdemesek a társadalmi bizalomra, és az MKKE nappali tagozatára kérhetik felvételüket. Az értelmiséghez tartozni fel-
létséggel, a felkészülés komoly lemondással jár. A terheket nem lehet a szülők és az állam nyakába várnai. Aki családostól alapít, vállalja terheit. Családostól hallgató csak a T egyetemre iratkozhat be.)

A vizsgák

A T egyetem nem választja szét mereven a szorgalmi és vizsgaidőszakot. Egyes tárgyakból szemeszter közben lehet vizsgázni. A nehezebb, több tanári segítséget és hosszabb érlelési időt igénylő tárgyakból februárban, illetve júliusban kell vizsgázni (1 hónapos fázisidő az MKKE-hez képest).

A vizsgák két fázisból állnak. Az első fázis rosta jellegű. 3-4 tesztkérdésre adott pontos válasz jogosít a második fázison való részvételre. Ez

a fázis szóbeli vizsgát jelent. A sikertelen tesztvizsga, teljes vizsgának számít. Az ismételt vizsgák díja egyre magasabb. A rostavizsgák számítógépre szervezhetők. A szóbeli vizsga párbeszédet jelent, amiben a számítógép munkaeszköz lehet (pl. egy számla gépkönyvelés). A vizsgátmunka elméleti és gyakorlati részből áll (pl. képmagnóról bejárt probléma megoldása).

Eljárési kérdések

A T egyetem szervezési munkával biztosítja az esetleg több ezer hallgató kiszolgálását. A beiratkozottak számítógépen kerülnek nyilvántartásba. A bejegyzésről a hallgatók gépi igazolást kapnak. A beiratkozottak költségviselői alanya-
nyok. A beiratkozólévél kötelezően a költségviselést illetően, függetlenül a szemeszter elvégzésétől. Vizsgára írásban jelentkezhet a hallgató. A befejezetlen szemeszterek csak a következő évben fejezhetők be az általános költségviselés mellett. Az ettől eltérő igény csak a felmerülő külön költségek fedezésénél elgítható ki.

Utóirat

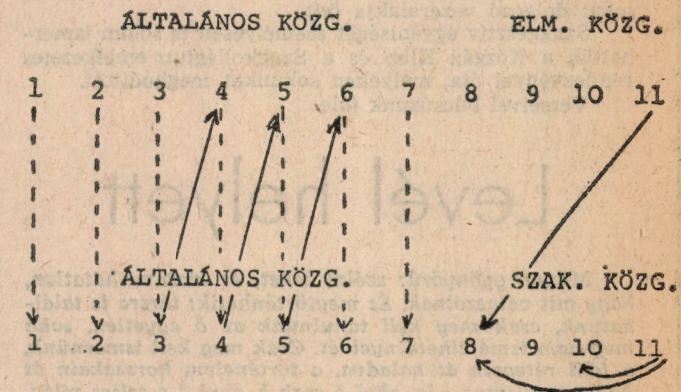
Számos kérdést nem érintettem, amire választ kell adni, egy ilyen vállalkozás tervezésekor. Ilyen például az általános képzés tartalma, a funkcionális és elméleti szakközgazdász szakok kiválasztása, képzésük tartalmi meghatározása, stb. Ezeket a kérdéseket egy felelős tervező csoportnak kell megválaszolni és vitákön megvédeni.

Sokan megkérdézik majd, hogy szabad-e a „szellemet” a palackból kiszabadítani? Nem lesz-e értelmiségi túlermelés? Ettől nem kell tartanunk, ha csak a tehetséges és szorgalmas hallgatókat engedjük a diploma közelébe. A T egyetem dolgozóinak testületé kell szerveződni és közös felelősséggel maximumot nyújtva és megkövetelve kell dolgozni. A vállalkozás nem a meglévő formák kiszélesítését, hanem új formák új alapokra helyezését kezdeményezi.

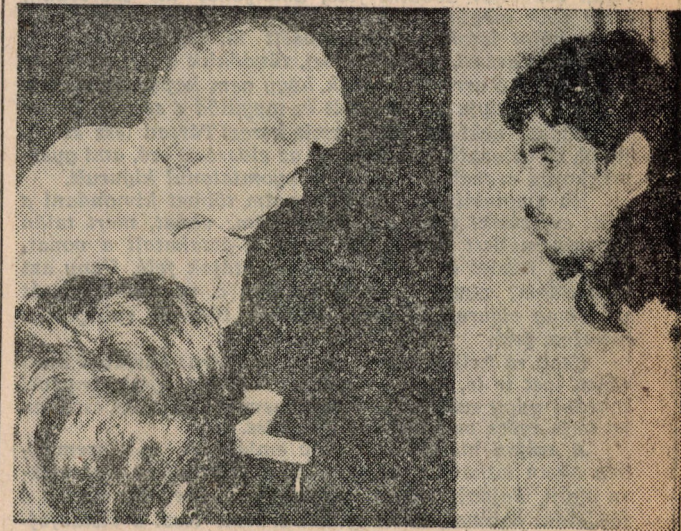
A távköztársasági egyetem gondolata nem új. Számos országban (Anglia, NSZK, USA, SZU) más-más felépítésben; 50-90 ezer hallgatóval, 5-10 éve működnek ilyen jellegű intézmények.

Dr. Varga József

MKKE NAPPALI TAGOZAT:



MKKE TÁVKÖZTÁRSASÁGI EGYETEM:



Halmaj Erzsébet dékánhelyettes útbaigazítja az elsősöket (Fotó: Sass Ákos)

Aranydiploma

Az évnitón idén tizennégyen kapták meg az aranydiplomát. Közülük Csuhai Erzsébettel beszélgettünk.

— 50 éve, 1932-ben végzett. Milyen volt akkor az egyetem?

— Más szakok voltak, mint most. Például kereskedelmi, külkereskedelmi, közigazgatási szak. A tanárképzés öt csoportban folyt, én a tanár A szakra jártam. Ez volt a „mindenes” szak, könyvvitelt, levelezést, közgazdaságtant, jogot, kereskedelmi ismereteket, sőt még gyorsírást is tanultunk. Természetesen akkor még kevesebb lány járt az egyetemre, a szakunkon 26 diák között csak hat lány akadt. Nem voltak olyan tanulókörök mint ma, mindenki önállóan birkózott meg a tananyaggal, nem ismertük a közös tanulást.

Az egyetemen — oktatás után, — ritkán rendeztek közös programokat, viszont minden évben megtartották a közgazdászok Vigadóját.

Az egyetemi felvételhez a jeles érettségi volt az első feltétel. Csak írásbeli felvételi vizsgát tettünk, magyarból és valamelyik szaktárgyból. Aki jól tanult, tandíjmentességet kapott. Én végig tandíjmentes voltam, a tandíjat amúgy sem tudtuk volna fizetni. Négyen vagyunk testvérek, a bátyáim és a húgom is diplomások.

— Hol helyezkedett el az egyetem elvégzése után?

— Sehol. A gazdasági válság korát éltük, három évig nem kaptam munkát. Végül 1935-ben sikerült elhelyezkednem. Az ÁDOB ajánlott fel egy állást a Statisztikai Hivatalban. Főleg mezőgazdasági adatokat kellett feldolgoznom.

— Mi volt az ÁDOB?

— Az Állástalan Diplomások Országos Bizottsága. 1934-ben alakult a kultuszminisztérium támogatásával. Összegyűjtötték az állástalan diplomásokat, és munkát adtak nekik. 80 pengő volt a fizetésünk akkor, amikor a sláger született: „Havi kétszáz pengő



fixsz az ember könnyen viccel.”

Az ÁDOB-ista bizottságot 1937-ig meg kellett szüntetni. Ekkor a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumba kerültem. Csak 1939-ben, hét év után jutottam tanári álláshoz.

A KERAKON-ban (az Alkotmány utcai felsőkereskedelmi iskolában) tanítottam, először óraadóként, majd helyettes tanárnéként, 1941-től pedig rendes tanárnéként. Itt értem meg az iskola 100 éves jubileumát is. 1962-ben áthelyezték az iskola épületét a József Attila lakótelepre, ettől kezdve Lengyel Gyula Közgazdasági Technikumként működött, én pedig igazgatóhelyettesként dolgoztam nyugdíjba menetelemig, 1967-ig. Azóta — nyugdíjasként — a Néphadseregnek vezetek gyors- és gépirótanfolyamot.

— Akadt-e a tanítványai között valaki, aki híres közgazdász lett?

— Híres közgazdász nem sok akadt közöttük, bár jónéhányan vezető állást töltenek be. De több híres színészt is tanítottam, például Töröcsik Marit és Kautzky Józsefet.

— Köszönöm a beszélgetést. **Dukász Anna**

„Hárman vagyunk: az utas, a térkép és én...”

Autót vezetni nem egyszerű dolog. A taxi volánjánál ülni még egy fokkal nagyobb felelősséget ró a sofőrre, s ha ez ráadásul idegen városban, mi több, idegen országban történik, igazán nincs könnyű dolga a vezetőnek. Legalábbis én így gondolom. Beszélgetőtársam Marcelo N. baly Kaké, aki Bissau-Guineából érkezett, III. éves pénzügyes, nem egészen osztja a véleményemet. Lehet, hogy neki van igaza. Tapasztalatai biztosan vannak, hiszen a FÓTAXI-nál dolgozik mellékállásban.

— **Hogy jutott eszébe, hogy taxizással keress pénzt?**
— Ha lehet — miért ne kössük egybe a kellemesét a hasznossal? Hat éve van jogosítványom, szeretek vezetni, s főleg azt szeretem, ha a magam ura vagyok a munkában. Már tavaly nyáron megpróbáltam a Fótaxinál dolgozni, akkor még a nem megfelelő nyelvtudásom miatt elutasították, az idén viszont már ez sem jelent problémát. Így aztán júniustól dolgozom.

— **Nehéz bekerülni?**

— Inkább hosszadalmas. Orvosi vizsgálatok, pszichológiai tesztek, pályaalkalmassági vizsgálatok, helyismeret, KRESZ. Ezeket kell túlesni. Azután van egy kétnapos tanfolyam, ahol az utassal való bánásmódtól az új lakótelepek utcáig mindenről szó esik.

— **Tényleg: honnan ismered Budapestet annyira, hogy vállalkozni mertél még taxizásra is?**

— Nem is tudom. Sokat járok a városban. Egyébként csak a főbb útvonalakat kell mindenképpen ismerni, hisz hárman vagyunk: az utas, a térkép és én.

— **Mennyit dolgozol tulajdonképpen?**

— Egy hónapban 60-90 órát kell vezetnem. Általában szombaton és vasárnap dolgozom, hét közben ritkán érek rá. 9 Ft az órabérem, s bár van „jutt”, azért nem keresem agyon magam...

— **Apropó, pénz! Hogy megy az elszámolás?**

— Naponta minimum 800 Ft-ot kell „termelnem”, km-ként kb. 6 Ft-ot. Természetesen könnyebben összejön az a pénz, ha nagy távolságra, pl. vidékre megyek! A városi, rövid fuvarok azonban csak a benzint fogyasztják! Minden nap végén le kell számolnom, úgyhogy engem nem nagyon érdemes kirabolni, mert általában igen kevés pénz van nálam.

— **Remélem nem volt még ilyen eseted!**

— Ilyen nem, viszont egyszer az egyik utas — éjjel, részegen — nem volt hajlandó fizetni. Tulajdonképpen nem volt veszélyes, bár felhívta a figyelmemet, hogy neki bizony kése is van! Rádión hívtam az ügyeletet, aki behajtotta rajta a fuvardíjat.

— **Más kellemetlenséged nem volt? Tudod, azért nálunk nem valami gyakori dolog, hogy a sofőr feketé...**

— Kicsit meg szoktak lepődni, de gyorsan napirendre térnek „felettem”.

— **Hogy vagy megelégedve a magyar közlekedési morállal?**

— Hát... Bizony sok a türelmetlen, ideges vezető. Nagyon nem szeretem a teherautókat, elég vadul mennek. Az utasok is néha a lehetetlent kívánják: menjek gyorsan, holott az sokszor képtelenség. Meg aztán a gyorsajással is vigyázni kell: az a taxis, akit háromszor elkapnak emiatt, az elbúcsúzat az állásától. Úgyhogy vigyázok, pedig én is szívesen megéreztem a kocsi, ha lehet.

— **Kerültél már meleg helyzetbe?**

— Egyszer, bár igazából az is langyos volt. Egy biciklis a stopotábla ellenére nem állt meg, s ha nem rántom balra a kormányt, hogy el tudjon mögöttem csúszni, kész a baj! Egy kicsit azért „meghúzza” az autó hátulját.

— **Nagyon jártas vagy a közlekedéssel kapcsolatos szlengben!**

— Igen. Ez kell is, mert az autóban állandóan szól a rádió, amely összeköt a diszpécserközponttal. Vezetés közben pedig jó, ha az ember különösebb odafigyelés nélkül is megérti a taxis nyelvet.

— **Gondolom, Ladát vezetesz. Elégedett vagy az ilyen típusú kocsival?**

— Általában igen. Csak az a baj, hogy a nagy meleget nem szereti, gyakran kell önindítózni. Meg négyesben egy kissé hangos.

— **Hol találhatunk meg, ha a te taxiddal akarunk utazni? Van drosztod?**

— Állandó helyem nincs. Mindig azon városrészt drosztjára állok be, ahol éppen járok. De ez nem kötelező, ha akarok, keringhetek az utcákon.

— **Volt már valami igazi jó fuvarod?**

— Ha arra gondolsz, hogy messze kellett vinnem az utast: igen. Vácra volt a legtavolabbi menetem.

— **Látom, KRESZ-könyv van a kezdedben. A jó pap is holtig tanul?**

— Bár ez a mondás valóban megszívlelendő, nem erről van szó. Féltékenként újból le kell vizsgáznunk KRESZ-ből annak, akinek hivatásos jogosítványa van!

— **Nekem bizony egyszer is elég volt... De neked biztos nem okoz gondot. Azért sok sikert, s a továbbiakban is jó utat!**

Májér Beáta

„Egyedül semmire sem jutsz”

Fiatal közgazdászok helyzete az NDK-ban

Beszélgetőpartnerem fiatal, csinos, szöke mérnök-közgazdász. Férjnel van, két gyerek boldog édesanyja. A neve: Gisela Zschippang. 1972-ben végzett Kamenzben (Drezda mellett) úgynevezett „Fachschule”-t (szakiskolát).

Az NDK-ban más a közgazdászok képzése, mint nálunk. Kimondottan közgazdasági egyetemeken nincsenek, csak tudományos egyetemeken közgazdasági karai. Ide 12 osztály elvégzése és érettségi vizsga után lehet jelentkezni, ezek kb. a mi egyetemünknek felelnek meg. Lehet valaki közgazdász, „Hochschule” (főiskola) elvégzése után is, ehhez előtte szintén el kell végezni a 12 osztályt. A Fachschule-k is közgazdászoké, de azokat is közgazdászoké is lehet adni. A tanulás menete ilyenkor a következő: 10 osztály, 2 év szakközép, 3 év „Fachschule”. Nincs különbség

a különböző intézmények végzettségi szintje között, egyik sem magasabb értékű a másiknál. Az egyetemek, illetve főiskolák közgazdasági karai egyaránt háromévesek.

Gisela úgynevezett „agrármérnöki szakiskolát” végzett. Ezen a szakiskolán négy kar van: mezőgazdasági technika, közgazdaságtudomány, állattenyésztés és növénytermesztés. Gisela a közgazdaságtudományi karon végzett, így mérnök-közgazdász diplomát kapott. A végzett szak: belföldi halászat. Jelenleg Kömigsbartban dolgozik, az ottani halászati kombinátban.

— **Miért pont oda mentél dolgozni?**

— Sok választási lehetőségem nem volt. 14 halászat kombinát van az országban. Ez volt a legközelebb, és szerződéses is volt velük. Már

kilenc éve, megszakítás nélkül dolgozom itt.

— **Mi a jelenlegi munkaköröd?**

— A közgazdasági osztályon 1974-ig egyszerű munkatárs voltam, azóta osztályvezetőként dolgozom ugyanitt.

— **Ezek szerint nem bántad meg a választásodat. Milyen volt az átállás a munkahelyi életre?**

— A kezdeti időszak nagyon nehéz volt. Sokat segített az átállásban a tanfolyam, s természetesen a vállalat is. Nagyon jó a kollektívánk. Külön nehézséget jelentett az osztályvezetői munkába való gyors belezuhánásom. Újabb problémát okozott az, hogy 1974 végén új rendszert dolgoztak ki a belföldi halászat területén, ezért egy teljes évig Berlinben továbbképző tanfolyamon vettem részt, az ország egész területéről érkezett kollégákkal együtt.

— **Kezdetben mi volt a legnehezebb?**

— Az emberekkel való munka, bánásmód. Ez olyan készség, amelyet nem lehet megtanulni az egyetemen, csak a gyakorlati munka során. Nekem szerencsém is volt persze, hiszen munkámhoz alulról és felülről is sok segítséget kaptam.

— **Mennyi volt a kezdő fizetésed, s jelenleg havonta hány márkát keresel?**

— A szakiskola után 600 márkával kezdtem, jelenleg 1300-at keresek. A fizetés két évente 50 márkával emelkedik, tíz év után átlag 500 márkát jelent ez.

— **Összehasonlítva más értelmiségi pályákkal, milyen a közgazdászok helyzete a fizetés szempontjából?**

— Vidéki orvos az egyetem elvégzése után rögtön 1800—2000 márkát kap kézhez, egy tanár kezdő fizetése 500—600 márká. A tanárok helyzete a legkevésbé kedvező. A szélsőségeket figyelembe véve: jó közepesnek lehetne mondani a közgazdászok fizetését.

— **Jellemezd röviden jelenlegi munkádat!**

— A közgazdasági osztályon négy munkatársam segít nekem, akik szintén fiatal közgazdászok. A vállalat 150 dolgozója közül összesen 5 közgazdász van. A munkám legfontosabb területei: matematikai számítások, tervek, elemzések, beruházási tervek ké-

szítése. Más osztályokkal való együttműködés, más halászat kombinátokkal való kapcsolatok intenzitásának fenntartása stb.

— **Milyen további terveid, lehetőségeid vannak?**

— Ha az előlépésre gondolsz, nem sok. A vállalatnál több osztály van a közgazdaságin kívül. Pl. pénzügyi, építési, termelési osztályok. Én a közgazdaságit vezetem. Mi jöhet még ezután? Vállalati igazgatóság, illetve igazgatóhelyettesi státusz? A munkámban nagymértékben önálló vagyok most is. Tovább szakíróként fejleszteni jelenlegi szakírótevékenységemet. Ez egyrészt kötelező is, hisz a vezetők ötvenként négyhetes továbbképző tanfolyamon vesznek részt, másrészt, mivel oroszról és angolból írásbeli és szóbeli felsőfokú nyelvvizsgám van, a szakirodalmat is sűrűn lapozgatom.

— **Mit hiányolsz leginkább az NDK-beli főiskolák közgazdász-képzéséből, az oktatásból?**

— Elméletileg mindent megkaptunk, de a gyakorlati felkészítés nagyon kevés volt. A mi szakiskolánk 3000 hallgatójából 400 tanult közgazdaságit karon. A kar oktatási rendje a következő, két év elmélet után egy év gyakorlat. Szerintem jobb lenne együtt: tehát négy hét elmélet után rögtön négy hét gyakorlat és így tovább. Egyáltalán nem kielégítő, kevés a gyakorlati képzés.

— **Nálunk az egyetem négyöt év alatt összesen kétszer négy hét gyakorlati van, tehát nálatok még mindig sokkal jobb a helyzet! Mit tudnál tanácsolni a magyar diákoknak, pályakezdőknek? Hogyan tudnának ilyen csekély gyakorlati képzés után a legjobban a munkahelyi légkör hangulatába beilleszkedni?**

— Mindenképp ajánlatos minél több korábban vezetett ismerőssel beszélgetni, különböző üzemeket, felkeresni, kutatni a számokra legmegfelelőbb munkát. A személyzeti osztály vezetőjénél, az ott dolgozó munkásokkal, értelmiségiekkel is beszélni kell a kulisszatitkokról. Ha már elhelyezkedett az ember, egyedül semmire sem jut, jó kapcsolatot „kell” kiépíteni a munkatársakkal. Próbálgatni meg minél többet önállóan kezdeményezni! **Róza Iván**

Öszike...



Mellesleg címerezettünk

A nap még alig dugta ki aranyos kisujját az éjnek ébenszínű hálósájkájából, amikor Arcsi már földöntúli boldogsággal szivogatta az asztalról az előző estéről ott maradt sörcseppeket. Felfedezésén újongva potrohának erotikus mozgásával invitálta kedves rokonát is a lakodálszobába. Halk zümmögéssel csapott le az asztalra az egész légyecsapat. Mohón szivták magukba az isteni nedűt, s amikor már mindent behabzsoláltak, Arcsi új zsákmány után nézett. A sörből kicsit kótyagosan fürkészett a távolba, de hamarosan felfedezte kedvenc csemegéjét, amint a maga ós-koszosságában kandikált ki a paplan alól: egy emberi lábat. A nevezett tárgy sajnos szerves részemet képezte. Arcsi, mint a villám csapott le rá, és józúzen nyalogatni kezdte. A többi légy is kiválasztott magának egy-egy jó vaskos nagylábujjat. Emberei háromkodások, s mellettük egy újság süvített a levegőben, Artur egy szempillantás alatt szétkenődött a Mezőhegyesi Hírlap címlapján, Balaskó Gyula kiváló tsz-tag képe alatt. Közeli hozzátartozói hullattak

néhány könnyet érte, és folytatták tovább a nyalokázást.

Mire megjelent az ajtóban Führerünk, már mind ébren voltunk. Így teljes pompájában élvezhettük a Führerből áradó műveltséget. Először (spéci oklahomai tájszólásban): — Gúd mőning, dzsentlemenzz...!

Másodsor:

— Uraim, uraim, uraim... (50-szer ismételve). A reggeli kulturális műsortól kissé kábultan másztunk ki az ágyból. Frissen, fürgén és fiatalosan másfél óra alatt — el is készültünk, majd a volgai hajóvontatók stílusában kicsoszogtunk a kukoricásba.

Mikor elindultunk az első soron megint valami furcsa élményt éreztem a gyomrom táján. Nap-nap után visszatért ez a fojtó érzés, makacsul kitartva a munka végéig. Úgy mellékesen címerezettünk. A címer ez a guszttustalan izé ott a tetején. Vagy a hónalján. Vagy a tövében. Címerezettünk, mint a gép. (Időnként persze beárgott a gép.) De a kukoricák, a kis tündéri háromméteresek csak jöttek felénk, mindegyik magát kínálva. Rögöntözött együttesünk már

tizenegyszer adta elő A szentek megemlékezését, mindenki legnagyobb örömére. De a sor még mindig nem ért véget. (Aztán mégis.)

A „szívás” már kevésbé. Mint a vadászkopó, aki szívatott, úgy jelent meg dzsippjén T. Bandi elvtárs, hogy magasan kvalifikált munkáját elvégezzék.

— Ezt a sort ki csinálta?... Na, gyere ide! Ott egy címer, ott is egy címer, ott is egy... Röhögünk — és beloholtunk a címerekért.

Eljött az ebéidő és vele az ebéd is, majd csigalassúsággal megérkezett a munka vége. De a kalandok sora ezzel még nem ért véget. Három vidám legény (halál ne nevezem meg őket), könnyebb sort kapott, s mint a szélvész, úgy értek ki a végére. Elkapták őket a gyönyörű szédület, hogy egyszer talán elsőnek érhetnek be fürcsizni. Elsőnek rohantak a kocsmába, hogy meggyák napi adag vizezett sörüket és hallgassák Sanyi bátyánk bölcseségeit.

— **Én megmondtam, a Dzon Karló Antonyóninak, ne**

a nőikkel foglalkozzon, hanem a focival, hát győztek is!

Avagy: „En csak azt mondom feketé a föld, kék az ég, Világ proletárjai egyesüljete!”

Szóval ott tartottam, hogy a három vidám legény rohant, mind az eszelős, de hogy előnyüket tetézzék, egy rövidebb utat választottak. Látták, hogy arra válahogy más a színe a földnek, hát biztos több a humusza. Három gyors lépés után, még gyorsabb felismerés következett: rossz helyen járnak. De már lábszárig süllyedtek a marhatrágya-tároló máteriájába... Az este nagy része mosással és egy fél tubus zöldalma spray elfogyasztásával telt el.

Ezek után, úgy éjjel felé, kicsit fáradsan döntünk ágyba, de azzal a jóleső érzéssel, hogy néhány óra és újra érezhetjük Arcsi utóainak bizsergetését...

— **dyta—**

HUMORZSÁK

A könyv

Tegnapelőtt ott ült a padon és olvasott. Tegnapelőtt ott ült a padon és egy nagyon vastag könyvet olvasott. Tegnap is ott ült a padon és olvasott. K. lelassította lépteit, és a szeme sarkából figyelte a lányt, aki a szeme sarkából figyelte K.-t, és olvasott. K. nagyon lelassított.

A csigák feltűnés nélkül haladtak el mellette. Amíg elment a lány előtt, a lány nyolcszor lapozott. Visszafelé lapozott. Olvasott és visszafelé lapozott. K. úgy gondolta, talán szereti ezt a lányt. K. úgy érezte, szereti ezt a lányt. Zavarában felgyorsított, és feltűnés nélkül elhaladt a bosszús csigák mellett.

Ejszaka egy csillagról álmodott. Ejszaka a lányról álmodott.

Ma ott ült a padon, és olvasott és felnézett. K. lelassított, majd megállt. A lány mögé nézett, és a szemébe nézett.

A csigák boldogan szédtek a lábukat.

K. az égre nézett, és újra a lány szemébe nézett.

— Nagyon szép szeme van — gondolta K.

— Nagyon szép szeme van — gondolta a lány.

— K. óvatosan csendben a padhoz lépegetett és leült a lány mellé. Nem ült túl közel. Nem ült túl messze. A könyvbe épp belelátott. Tegnap még a közepén járt a lány. Most már a 13. oldalon.

— Mindjárt befejezi — gondolta K.

— Mindjárt elkezdte — gondolta a lány.

Egyre melegebb lett. Egy galamb zsebkendővel törölgette a homlokát.

Nagyon meleg lett. Szerző, cím, szóval vége. Szerző, cím, szóva kezdődik.

— Jó könyv, már olvastam — szólalt meg K. rozsdás hangon. A lány hosszú fekete hüllámos haja szökévé vált, kismult, a szeme elmosolyodott, K. felé fordult.

— Igazán?

— Igaz... Khmm, khmm! Igazán!

A hangja nem tisztult ki, és nagyon izgatottá vált.

A galamb levette a zakóját.

— Aaaa... Apám ajánlotta.

— Nekem egy barátom ajánlotta.

A fű a pad körül nőni kezdett.

— Önnek nagyon szép szeme van!

— Önnek nagyon szép szeme van!

K. közelebb húzódott és megfogta a lány látszólagos kezét. A lány ránézett és boldogan tartotta K. kezében a kezét.

A fű a derekukig ért.

— En K. vagyok — mondta K.

— Tudom — mondta E.

A csigák már messze jártak, alig lehetett látni őket.

— En szeretem Önt — gondolta E.

— Tudom — gondolta K. Összebújtak. A könyv közzéjük szorult.

A galamb félmeztelenre vetkőzött, szokatlan volt a forróság novemberben.

Egymás vállára csúszatták a kezüket és megcsókolták egymást.

— Eper — gondolta K.

— Eper — gondolta E.

Nagyon boldognak érezték egymást.

Érezték egymást...

A fű belepte őket.

A csigákon keresztül hajtott egy kamion, és recsege szétlapította őket.

A galamb a nagy hőségtől leszedült az ágyról.

A fűnyírógép zakatolva vágta a gondozatlan, elburjánzott gázt.

Lassan előbukkant egy pad rajta egy könyvvel. A gépkezelő felvette és belelapozott.

— Valami szerelmi történet. Egészen jó állapotban van. Mintha teljesen új lenne. Elviszem a lányomnak, talán tetszeni fog neki.

Fazekas Csaba

MÉG KAPHATÓ...

... a GÖZGAZDÁSZ (25 év diákhumora, több mint 100 oldalon), szerkesztőségünkben, III. 381, ára 20 forint. Íme egy szemelvény a nevezetes gyűjteményből

Felvételi vizsga

J. CAESAR

(bejön): Ave césár!

WEISZBERGER:

Ave!... Neve?

J. CAESAR:

Julius Caesar.

WEISZBERGER

(dühösen): En pedig Weiszberger Március vagyok, ez feleslegesen Weiszberger Márciusné, született Kropacsek Október, az ott pedig gyermekem a KISZ részéről Weiszberger Februárka...

WEISZBERGER E.:

És milyen volt a bácsiéknál a közösségi élet?

J. CAESAR

(meglepetten odafordul): Te is fiam Weiszberger Emilke!

WEISZBERGER:

Köszönjük, majd értesítjük.

J. CAESAR:

A kokca el van vetve.

WEISZBERGER

(elgondolkodva): ...vetés... remek agrárszakos lesz belőle!

CATO

(bejön): Cato a nevem.

WEISZBERGER:

Üdvözlöm Csató elvtárs.

CATO:

Nem Csató, Cato. Egyébként úgy vélem, hogy Karthágót el kell pusztítani.

WEISZBERGER:

De furcsa neve van, nem volt ön sohasem lakat?

CATO:

Nem, római vagyok, egyébként úgy vélem, hogy Karthágót el kell pusztítani.

WEISZBERGER:

Köszönjük, elmehet. (Cato kimegy)... mint egy papagáj... mit csináljunk vele?... (felragyog az arca)... nem-zetkő-zi.

WEISZBERGERNÉ:

Van még valaki?

III. RICHÁRD:

Igen, én.

WEISZBERGER:

Ön három Richárd?

III. RICHÁRD:

Nem három, harmadik.

WEISZBERGER:

Kérem itt nem ragozunk, hanem vizsgáztatunk. Ön mint az iratából látom a Gloster utcában végzett. Hogyan jutott arra a gondolatra, hogy a közgazdasági egyetemre jelentkezik?

III. RICHÁRD:

Úgy döntöttem, hogy gazember leszek.

WEISZBERGER:

Kedves három Richárd elvtárs, térjünk át a matematikára. Ha kedden este két élő királyfit bezárunk a Towerbe, akkor szerda reggel hány élő királyfi lesz a Towerben?

III. RICHÁRD:

Egy sem.

WEISZBERGER:

Helyes, és ha az egyik királyfit bedobjuk a Temzébe és...

WEISZBERGERNÉ

(férje szavába vágva): hat személyre számítva mennyi leveszöldséget tenne a mákos tésztába?...

WEISZBERGER E.

(anyja szavába vágva): Három Richárd bácsi, hogyan tudta a királygyilkosságokat összegezgetetni középiskolai tanulmányaiddal?

III. RICHÁRD

(rémülten): Egy országot egy lóért!

MINDHÁRMAN:

Nagyszerű! Felveszünk a külkereskedelmi szakra!

FARKASHÁZY TIVADAR

Várakozás

5 óra 47-kor értem a Filmmúzeum elé. Egy kissrác kérdezte meg, onnan tudom.

Reméltem, hogy már ott lesz, hisz háromnegyedig beszéltem meg — de tisztában voltam vele, hogy kézni fog. Mindig meg szokott várni. És ha ezt számon kérem, soha nem hivatkozik a közlekedésre. Altalában így szól: — Legalább jobban örülök, hogy itt vagyok — és nevet.

Indulás előtt eszembe is jutott, hogy várhatnék még öt-tíz percet, de már szüknek éreztem a szobát. Hisz várhatok ott is, és lehet, hogy most pontos lesz. Különben is sikertelen napom volt, és reméltem, hogy legalább az estém jó lesz. Aztán lekéstem a 16-ost. Jött ugyan egy a másik irányból, de semmi kedvem nem volt bennragadni az Alagútban. Csaknem negyedórát vártam a következőre. Persze az már zsfolt volt, és alig szálltak le. Felért egy zéhával, mire leértem a Moszkvára. Ezért késtem két percet.

De csak kettőt. Ó meg már legalább tízet. Eszembe jutott, hátha bement az előcsarnokba, mielőtt ideértem. De ugyan

miért is lett volna ott! Pedig már mióta vártam. És tudja, tudhatná, mennyire utálok várni. Rádadásul nincs senki, akivel legalább beszélgetni lehetne. Bezzeg ha nem hiányzik, mindig találkozom valakivel. Most meg itt álldóghatok egyedül. Hat óra egy.

Lehet, hogy itt áll valahol, és azt nézi, mit csinálók... Nem, ilyet nem csinál. Különben is kissé unalmas lehet engem nézni tíz percig. Főleg ha nem is csinálók semmit.

Vagy megfázott volna, azért nem jön? Egyáltalán nincs jó idő. Nem, egy kis náthától még biztos eljönne. Különben sem szokott beteg lenni. Még egyszer sem volt beteg, mióta ismerjük egymást. De akkor miért nem jön? Tíz perce megy a film. Már mindenki bement.

Ez az eső is halál unalmas. Legalább esne rendesen, vagy ha nem bír, akkor álljon el.

— Szó — megérintette a vállam. Nem tudom, hogy került a hátam mögé, hisz végig az utat figyeltem.

— Szia — válaszoltam daldogva, és megpróbáltam mosolyogni.

Nagy Zsolt



AZOKNAK, AKIK MÉG NEM TUDNAK RÓLA:

elmondjuk, hogy lassan jó szokássá válnak a közös színházlátogatások, a KULTURÁK. Az első kísérleti út még tavaly februárban Győrbe vezetett Nádas Péter Takarítására, majd ősztől kezdve már sorra látogattuk a vidéki színházakat: Győrtől, Szolnokon, Kaposvártól jártunk, túráink csúcstát a Marat halála... kaposvári előadása jelentette, kilenc busszal, több mint 500 résztvevővel.

AZOKAT, AKIK MÁRIS ÉRDEKLŐDNEK:

értesítjük, hogy a sorozat következő állomása Raymond Queneau: Stílusgyakorlatok című darabja lesz a Katona József Színházban, november elején. Queneau nevét leginkább a Zazie a metrón, vagy a nemrég megjelent Az élet vasárnapja címlapjáról ismerhetjük. Az előadást Salamon Suba László rendezte, a főiskola most végzett hallgatója. Néhány szó a játszó színészekről: Bán János Szolnokon, Dörner György és Gáspár Sándor, a Katona József Színházban játszik, érdekes, hogy tavaly még mindhárom máshol dolgozott. E darabbeli alakításukról így ír Koltai Tamás: "... teljesen új fejezetet nyithatnak

színpadi játéktípusunk történetében." Jegyek 20—40 forintos áron, talán már a jövő héten kaphatók lesznek a Közgazdász szerkesztőségében Molnár Gabriellánál. Pontos dátumot a zsbongónál elhelyezett plakáton lehet majd olvasni.

Más terveink megvalósulását a közlekedési árak emelkedése veszélyezteti, szükség lenne valamiféle hivatalos anyagi támogatásra. Pedig a választék bőséges: Kaposvártól A Werthert már megírták bemutatója most lesz ősszel (szerző: Katajev, színpadra átírta: Bereményi Géza), Genet: A balkon című drámája, Müller Péter: Búcsúelőadása. Szolnokon Paál István Csehovot állít színpadra, a Ványa bácsit. Ha az utazások nem sikerülnek, más vizekre is átevezünk, a Fiala Képzőművészek Stúdióját, a József Attila Kör, a Társulás Filmstúdiót keressük meg.

Szeretnénk eljutni Szikora János idei rendezéseire is a Pesti Színházba (Thomas Bernhard: Pisztrángötös, november), Miskolcra (Krléza: Léda, január) és Békéscsabára (Spiro György: Esti műsor, március).

„Minden alatt megmozdult a föld...”

(Folytatás a 6. oldalról)

— A legkézenfekvőbb, hogy a fölösleges vitákba nem szeretnék beszállni. Nagyon komolyan gondolom, hogy már semmi sem olyan, mint amilyen eddig bármikor volt. Új szempontokat felvetni a saját életünkkel, vagy bármi másval kapcsolatban, számunkra kötelező. Minden alatt megmozdult a föld, minden alól kicsúszott a talaj, és most mindenki újra meg akarja vetni a lábát.

— Te hogyan?

— Szeretném megtalálni azt a módszert, amivel meghaladhatom az adott körülményeimet. Eddig szükösnek éreztem őket, most pedig meghaladottak és bizonytalanok, az értékeit, és a kilátásait is. Nem bizonyosságot keresek, hanem kilátást, tendenciát, folytatási, újrakezdési lehetőséget.

— Ennek a mostani válságnak jelentős tényezői a gazdasági problémák. Többször is tanújelét adta, hogy valamiféle reményt helyezel közgazdászokba, hogy csak egy példát említek, a nyolcvanas

évek embereit képviselő völgény, egy Kovács Péter nevű közgazdász.

— A bajok közgazdasági formában mutatkoznak legszembeszökőbben. Több közgazdasági művet olvasok, mint eddig bármikor, azért, mert ezeket most már a saját személyes sorsomhoz tudom kapcsolni. Számomra közülük van az erkölcsstanhoz, az irodalomhoz és mindenhez, ez a reflektorfénybe került tudomány természeté. A Liska-vitákra is ez az érdeklődés vitt el.

Úgy gondolom, hogy a nálam fiatalabbak sajátos választékot adnak majd ezekre a kihívásokra, ezért az ő véleményük, gondolkodásmódjuk sokkal jobban érdek, mint a kortársaim többségé.

— Egyetértünk, csak azt hiszem, az, hogy te kilenc évvel idősebb vagy mint én, azt is jelenti, hogy legalább ennyivel tapasztaltabb, sebezhetőlenebb vagy.

— Hát legyetek sebezhetőlenebbek, aztán majd meglátjuk...

Molnár Gabriella

Új könyvek — új folyóirat

A Gondolat Kiadó gondozásában a Magyar História sorozatban jelent meg

Kövér György: Iparosodás agrárországban

című munkája. Néhány gondolat a kötet előszavából:

„E kötet címe nem azt az elemi igazságot jelzi, hogy lényegében minden iparfejlesztés agrárországban indul meg. Inkább arra kíván utalni, hogy Magyarország múlt századi iparosodása elmaradott agrárországból közepesen fejlett, rendszeresen élelmiszer-főlesleget termelő gazdaságot teremtett. Az élelmiszer-termelés nemcsak lépést tudott tartani a XIX. század folyamán megduplázott népességgel, s a háromszorosára nőtt városi lakossággal, hanem a század végén már feldolgozott árukkal (liszt, cukor) biztos külső piacra is dolgozott... Ferenc József kora a benne élők számára egy hosszú békekorokot jelentett, amikor országunk területén nem vívtak háborút. Ennek a gazdasági fejlődés szempontjából még akkor is igen nagy jelentősége volt, ha — mint oly sok békeidőszaknak — meg volt az a szépséghibája, hogy háborúban fogant és háborúba torkolt. Az ökonómia nyelvén szólva: helyreállítással kezdődött és háborús készülődéssel zárult...”

Most jelent meg

Giorgio Strehler: Az emberi színházért

című könyve is. A Gondolat Kiadó jelentette meg. Így ír a szerző önmagáról:

„Az én mesterségem az, hogy történeteket meséljek a többieknek. El kell mondanom, mert nem tudom magamban tartani őket. Mások történeteit mesélem a többieknek. Vagy a sajátjaimat — magamnak vagy másoknak. Egy deszkaművelvény mesélek, társaimmal, más emberi lényekkel együtt, különböző tárgyak és fények között... Egyetlen szál kötélen, egy téren, húsz méterrel a föld fölött, egy széken csücsülve — ez is módja lehet annak, hogy elmondjuk mire képes az ember egyedül, ott fenn a maga székével. Elmondani, hogy ott van, hogy egyensúlyban van, hogy bármelyik pillanatban leeshet, de nem esik le, hogy fél, de nem mutatja, és még ezernyi más dolgot.”

Új színnel gazdagodott a folyóiratok sora a

MAI MAGAZIN,

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin

magazin



Vandenbussche rajza

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség: 3093 Budapest IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

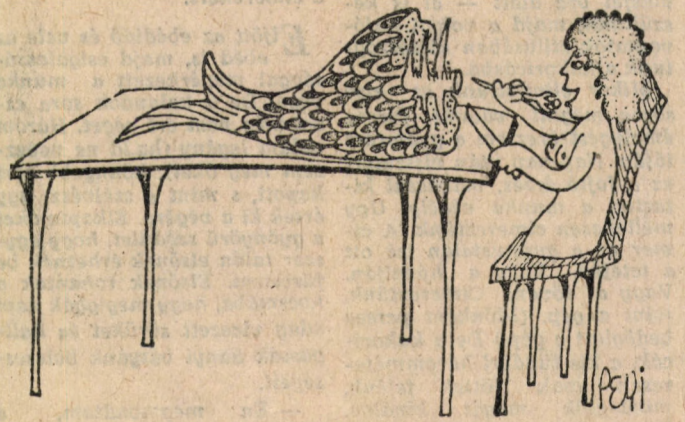
Felelős kiadó: TILL IMRE igazgató

82-4410, Szikra Lapnyomda, HU 4528 07-0-1525

Budapest

Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN

vezérigazgató



P. L. Rodriguez rajza